

Tromsø kommune

Tromsø Kulturkvartal – Ringvirkningsanalyse

oslo**economics**

ba bygganalyse

Deloitte.

insam

Tittel: Tromsø Kulturkvartal – Ringvirkningsanalyse

Utarbeidet av: Oslo Economics

Oppdragsgiver: Tromsø kommune

Publisert: Oktober 2025

Rapportnummer: 2025-70

Kontaktperson: Erik Magnus Sæther / Partner

E-post: ems@osloeconomics.no

Tlf.: 940 58 192

Foto/illustrasjon forside: Nordic Office of Architecture / Tromsø kommune

Innhold

Sammendrag	4
1. Om Kulturkvartalet	6
2. Rammeverk for ringvirkningsanalyse	7
2.1 Metode til økonomiske ringvirkninger	7
2.2 Metode til ikke-økonomiske ringvirkninger	8
3. Behovet for et nytt Kulturkvartal	10
3.1 Dokumentert behov for nytt kulturbygg i Tromsø	10
3.2 Samspill mellom Kulturkvartalet og Kulturhuset i Tromsø	12
4. Økonomiske ringvirkninger	14
4.1 Aktiviteter som skaper økonomiske ringvirkninger	14
4.2 Nordnorsk Kunstmuseum	14
4.3 Arktisk Filharmoni	16
4.4 Konsert- og konferansedrift	18
4.5 Kafé og servering	20
4.6 Reiseliv	21
4.7 Byggforvaltning	23
4.8 Samlede økonomiske ringvirkninger	26
5. Ikke-økonomiske ringvirkninger	27
5.1 Tallgrunnlag	27
5.2 Vurdering av ikke-økonomiske ringvirkninger	27
5.3 Andre virkninger og betraktninger	33
5.4 Oppsummering av ikke-økonomiske ringvirkninger	35
6. Konsekvenser dersom Kulturkvartalet ikke realiseres	36
6.1 Konsekvenser for kulturinstitusjoner og kulturliv	36
6.2 Samfunnsmessig verdi og lokal identitet	37
6.3 Byutvikling og regional posisjon	37
6.4 Økonomiske og andre positive og negative effekter ved nullalternativet	37
6.5 Oppsummering	38
7. Referanser	39

Sammendrag

Arktisk Filharmoni og Nordnorsk Kunstmuseum holder i dag til i utdaterte lokaler og mangler både arealer og funksjoner for å kunne tilby landsdelen kunst og kultur i tråd med deres samfunnsoppdrag. Kulturkvartalet i Tromsø er et framtidsrettet kulturbygg med ambisjon om å styrke byens rolle som kulturelt og samfunnsmessig tyngdepunkt. Gjennom samlokalisering av Arktisk Filharmoni og Nordnorsk Kunstmuseum, samt nye arenaer for konserter, utstillinger og møteplasser, vil kvartalet gi ringvirkninger langt utover selve bygget. Vår analyse viser at Kulturkvartalet vil bidra til økt verdiskaping, bredere kulturliv og styrket attraktivitet for Tromsø som bosted, reisemål og arktisk hovedstad.

I denne rapporten belyser vi både økonomiske, og ikke-økonomiske ringvirkninger av nytt kulturkvartal i Tromsø. Dette beregnes som brutto virkninger, og ikke netto virkninger. Dette skiller seg fra en samfunnsøkonomisk analyse, som beregner netto virkninger hensyntatt beste alternative anvendelse av ressursene.

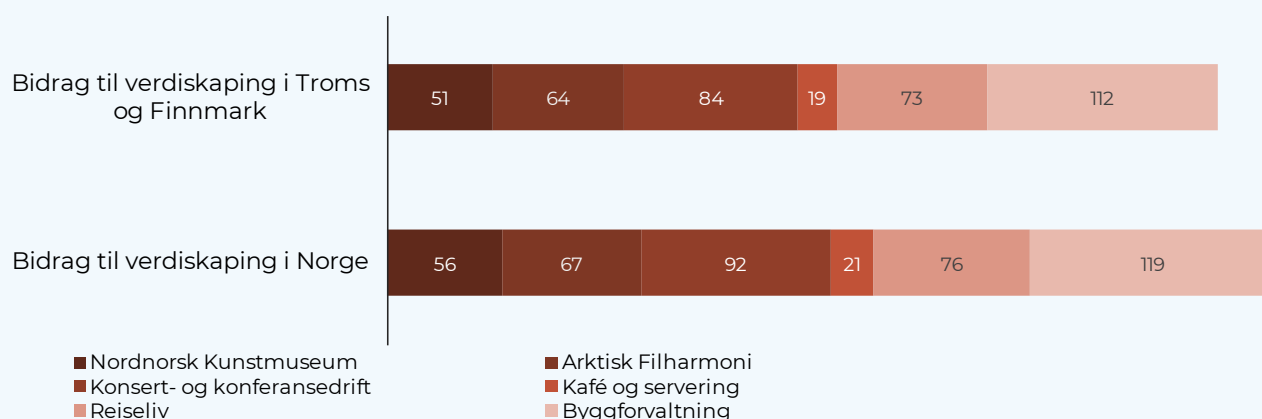
Økonomiske ringvirkninger

Den samlede årlige verdiskapningen er beregnet til 431 millioner kroner nasjonalt, hvorav 403 millioner tilfaller Troms og Finnmark. Dette inkluderer både direkte og indirekte virkninger av drift, investering og tilknyttede aktiviteter. Kulturinstitusjonene Nordnorsk Kunstmuseum og Arktisk Filharmoni bidrar med henholdsvis 56 og 67 millioner kroner, og representerer viktige kulturøkonomiske aktører i regionen. I tillegg gir kafé- og serveringsvirksomhet et bidrag på 21 millioner kroner, som illustrerer ringvirkninger i lokal tjenestesektor. Byggforvaltning, inkl. investering og FDVU av bygg og sceneteknikk, står for 119 millioner kroner i samlet verdiskaping, mens konsert- og konferansedrift genererer 92 millioner kroner. Reiselivsrelaterte effekter utgjør 76 millioner kroner, og understreker Kulturkvartalets potensial som attraksjon for tilreisende. De indirekte effektene oppstår gjennom leverandørkjeder og økt etterspørsel i tilknyttede næringer. Samlet sett viser analysen at Kulturkvartalet vil styrke den økonomiske aktiviteten i regionen, og bidra til økt sysselsetting og verdiskaping i et bredt spekter av sektorer.

Ikke-økonomiske ringvirkninger

Bolyst: Kulturkvartalet vil styrke Tromsøs attraktivitet som bosted. Et rikt og tilgjengelig kulturtilbud er en viktig faktor for å tiltrekke og beholde kompetanse, særlig innen kunnskapsnæringer som helse, utdanning og forskning. Erfaringer fra andre byer viser at investeringer i kulturbygg har positiv effekt på rekruttering og lokal tilhørighet. Effekten er bred, og vurderes som stor positiv.

Figur 1-1: Samlede årlige økonomiske ringvirkninger av Kulturkvartalet

Omdømme og merkevare: Som signalbygg og kulturelt landemerke vil Kulturkvartalet styrke Tromsøs profil nasjonalt og internasjonalt. Det gir byen et tydeligere uttrykk som kulturby og arktisk hovedstad, og kan bidra til økt turisme, investeringsvilje og stolthet blant innbyggere. Effekten er stor positiv, med bred indirekte virkning.

Natur, miljø og klima: Prosjektet medfører noe miljøbelastning, særlig i byggefasen. Samlokalisering og bærekraftige løsninger reduserer det samlede fotavtrykket sammenlignet med separate bygg. Effekten vurderes som liten negativ, men med tiltak for å minimere belastningen.

Kunnskap, forskning og innovasjon: Kvartalet legger til rette for tverrfaglig samarbeid mellom kunst, akademisk og samfunnsutvikling. Nye fasiliteter for forskning og konservering gir Nordnorsk Kunstmuseum bedre forutsetninger for faglig utvikling. Samlokaliseringen med Arktisk Filharmoni og nærheten til UiT og Framsenteret gir muligheter for innovasjon og formidling. Effekten vurderes som middels positiv, med høy verdi for berørte fagmiljøer.

By- og regionsutvikling: Kulturkvartalet vil transformere en underutnyttet del av sentrum til et aktivt og attraktivt byrom. Prosjektet vil styrke byens urbane kvalitet, stimulere til videre områdeutvikling og bidra til økt sentrumsaktivitet. Regionalt vil kvartalet befeste Tromsøs rolle som kulturelt tyngdepunkt i Nord-Norge. Effekten vurderes som stor positiv.

Sosial inkludering og helse: Kvartalet skal være en lavterskel møteplass med universell utforming og bredt kulturtilbud. Dette gir bedre tilgang for grupper som tidligere har stått utenfor kulturlivet, og kan bidra til økt sosial tilhørighet og bedret psykisk helse. Effekten er middels positiv, med høy verdi for dem som inkluderes.

Kulturliv: Den mest betydelige ikke-økonomiske effekten er løftet for det profesjonelle og frivillige kulturlivet. Kulturkvartalet gir økt kapasitet, bedre fasiliteter og mulighet for kunstnerisk utvikling. Samlokalisering og fleksible arealer gir rom for nye uttrykk og samarbeid. Effekten vurderes som svært stor positiv.

Beredskap og motstandskraft: Som offentlig bygg med stor kapasitet og tilgjengelighet kan Kulturkvartalet ha en rolle i krisesituasjoner. I tillegg bidrar kulturlivet til sosialt samhold og demokratisk motstandskraft. Effekten er liten positiv, men relevant i et beredskapsperspektiv.

Tromsø som arktisk hovedstad: Kvartalet vil styrke Tromsøs rolle som kulturelt og kunnskapsmessig sentrum i nord. Det gir byen bedre forutsetninger for å være vertskap for internasjonale konferanser og kulturarrangementer, og bidrar til å befeste Tromsøs posisjon i nordområdepolitikken. Effekten er middels positiv, med strategisk betydning.

Figur 1-2: Oppsummering av ringvirkningene av Kulturkvartalet

Virkning		Samlet verdi
	Kulturkvartalet vil avhjelpe et dokumentert behov for oppgradering av kulturinfrastrukturen i Tromsø	Stor positiv
	Nullalternativet vil tape muligheten til å realisere dette løftet for regionen	Stor positiv
	Kulturkvartalet vil gi betydelig positivt bidrag til Tromsø og Nord-Norge – både økonomiske og ikke-økonomiske ringvirkninger.	Liten negativ
	Nytt kulturkvartal anses som en strategisk investering i byens fremtid, som vil stimulere kulturlivet og gi økt verdiskaping i mange ledd	Middels positiv
	Bolyst	Stor positiv
	Omdømme og merkevare	Stor positiv
	Natur, miljø og klima	Liten negativ
	Kunnskap, forskning og innovasjon	Middels positiv
	By- og regionsutvikling	Stor positiv
	Sosial inkludering og helse	Middels positiv
	Kulturliv (kapasitet, kvalitet, bredde)	Svært stor positiv
	Beredskap og motstandskraft	Liten positiv
	Tromsø som arktisk hovedstad	Middels positiv

1. Om Kulturkvartalet

Kulturkvartalet i Tromsø springer ut av et nasjonalt initiativ der Arktisk Filharmoni og Nordnorsk Kunstmuseum søkte Kulturdepartementet om nye fasiliteter. Prosjektet er nå utviklet som et felles og framtidsrettet kulturbygg med mål om å styrke både byens og landsdelens kulturinfrastruktur og attraktivitet.

Kulturdepartementet (KUD) mottok i årsskiftet 2020/2021 to separate og uavhengige søknader fra Nordnorsk Kunstmuseum og Arktisk filharmoni, der disse aktørene søkte om finansiering for å realisere bygg i Tromsø til egne aktiviteter.

KUD gav som følge av dette Tromsø Kommune i oppdrag å ta ansvar for organisering og utvikling av prosjektet, i nært samarbeid med Arktisk Filharmoni og Nordnorsk Kunstmuseum.

Formålet med Kulturkvartalet er å etablere et felles, bærekraftig kulturbygg som samlokaliserte Arktisk Filharmoni og Nordnorsk Kunstmuseum sammen med Tromsø kommune i sentrum av byen. Prosjektet skal dekke behovene for moderne konsert- og museumsfasiliteter, og styrke kulturinfrastrukturen i kommunen. Kulturkvartalet vil bidra til at Tromsø utvikles som en attraktiv møteplass og identitetsbærer, med ringvirkninger for hele det nordnorske samfunnet. Kulturkvartalet åpner for kunstneriske synergier og vil gi økt kvalitet i kunst- og kulturtilbudet gjennom å tiltrekke seg nasjonale og internasjonale kunstnere og artister for hele befolkningen i nordområdet.

I løpet av 2022 gjennomførte Tromsø kommune i samarbeid med PwC en konseptutredning (en forenklet KVVU). På bakgrunn av denne samt etterfølgende lokaliseringsanalyse besluttet Tromsø kommunestyre at prosjektet skulle utredes videre med mål om oppføring i Tromsø sentrums sørligste bykvartal.

Her fører også Mack Øst AS opp det som vil bli Tromsøs største hotell og Norges Arktiske Universitetsmuseum har fått bevilgning til gjennomføring av nytt museumsbygg. Videre sørover finner man opplevelsessenteret Polaria og forskningssenteret Framsenteret, samt et større utviklingsområde hvor det nå pågår områderegulering. Dette utviklingsområdet vil knytte Hålogaland Teater nærmere de øvrige

kultur- og aktivitetsarenaene som er under planlegging.

Etter gjennomført konkurranse der seks tilbydere ble prekvalifisert til å levere løsningsforslag, ble Nordic Office of Architecture i desember 2024 innstilt som vinner. Arbeidet med et forenklet forprosjekt hadde oppstart i februar 2025, basert på deres konsept «Samklang».

Bygningen har en helt klar profil og egen skulpturell identitet. Den omhylls av en kappe av hardfør stein som bølger seg langs kaikanten. Kappa beskytter mot vær og vind, men brytes av et mykt, sammenhengende kutt i fasaden mot Tromsøysundet. Kuttet gir rom for en glassfasade som eksponerer det tredje rommet (foajeer/felles publikumsareal) og viser frem byggets funksjon og aktiviteter samtidig som landskapet bringes inn. Kombinasjonen av tette og åpne fasader gir et arkitektonisk uttrykk som forandrer seg gjennom døgnet og årstidene, der hele husets silhuett avtegnes i den lyse årstiden mens det i den mørke årstiden er lyset fra glassfasaden som avtegner seg.

Kulturkvartalet skal romme en stor konsertsal med 1200 sitteplasser og en mindre kammersal med ca. 400 sitteplasser, begge med akustikk på internasjonalt nivå, samt øvingsrom. Det vil også inneholde et kunstmuseum med rikelig utstillingsflater for kunst, i tillegg til arealer til magasiner, konservering og forskning på kunst. I grensesnittet mellom konserthall og kunstmuseum møtes virksomhetenes aktiviteter hverandre og foajeer og fellesareal skaper et «tredje rom» hvor nyskapende aktiviteter og kunstneriske synergier kan oppstå og det kommunale kulturliv kan utforskes.

Kulturkvartalet skal inngå i Tromsø kommunes kulturinfrastruktur på en slik måte at driften både av det nye Kulturkvartalet og dagens kulturhus optimaliseres. Dette vil frigjøre areal til en rekke kulturaktører som i dag mangler egnede lokaler for sin aktivitet.

Sammen med Forretningsplan og finansieringsplan og Gevinstrealiseringsplan, samt forenklet forprosjekt fra rådgivergruppa, danner denne rapporten underlag for kommunestyrets behandling om videreføring, og deretter for søknad om delfinansiering for videreutvikling og gjennomføring over statsbudsjettet, gjennom tilskuddsordningen Nasjonale kulturbygg.

2. Rammeverk for ringvirkningsanalyse

Vi beregner både økonomiske og ikke-økonomiske ringvirkninger av Kulturkvartalet. For de økonomiske ringvirkningene benytter vi Oslo Economics sin ringvirkningsmodell for å beregne direkte og indirekte verdiskaping. Vi benytter en verdimatrise for å belyse ikke-økonomiske ringvirkninger.

Vi ser på både økonomiske, og ikke-økonomiske ringvirkninger av nytt kulturkvartal i Tromsø. Dette beregnes som brutto virkninger, og ikke netto virkninger. Dette skiller seg fra en samfunnsøkonomisk analyse, som beregner netto virkninger hensyntatt beste alternative anvendelse av ressursene.

Figur 2-1 viser et eksempel på virkningskjede for ringvirkninger som oppstår fra Kulturkvartalet og hvordan dette bidrar til både økonomiske og ikke-økonomiske ringvirkninger.

2.1 Metode til økonomiske ringvirkninger

I en brutto ringvirkningsanalyse skilles det normalt mellom direkte, indirekte og induuerte bruttovirkninger, samt katalytiske virkninger.

2.1.1 Direkte, indirekte og induuerte virkninger

I dette følgende beskriver vi metoden benyttet for verdsetting av ringvirkninger. Dette gjelder for de direkte, indirekte og de induuerte virkningene. I Figur 2-2 gir vi en oversikt over beregningsgrunnlaget for de kvantifiserbare bruttovirkningene.

Direkte bruttovirkninger tilsvarer verdiskaping, som i dette tilfellet vil være lønnskostnader og kapitalavkastning ved Kulturkvartalet – hvor mye samfunnet er villig til å betale for kulturkvartalets drift, fratrasket varekostnader.

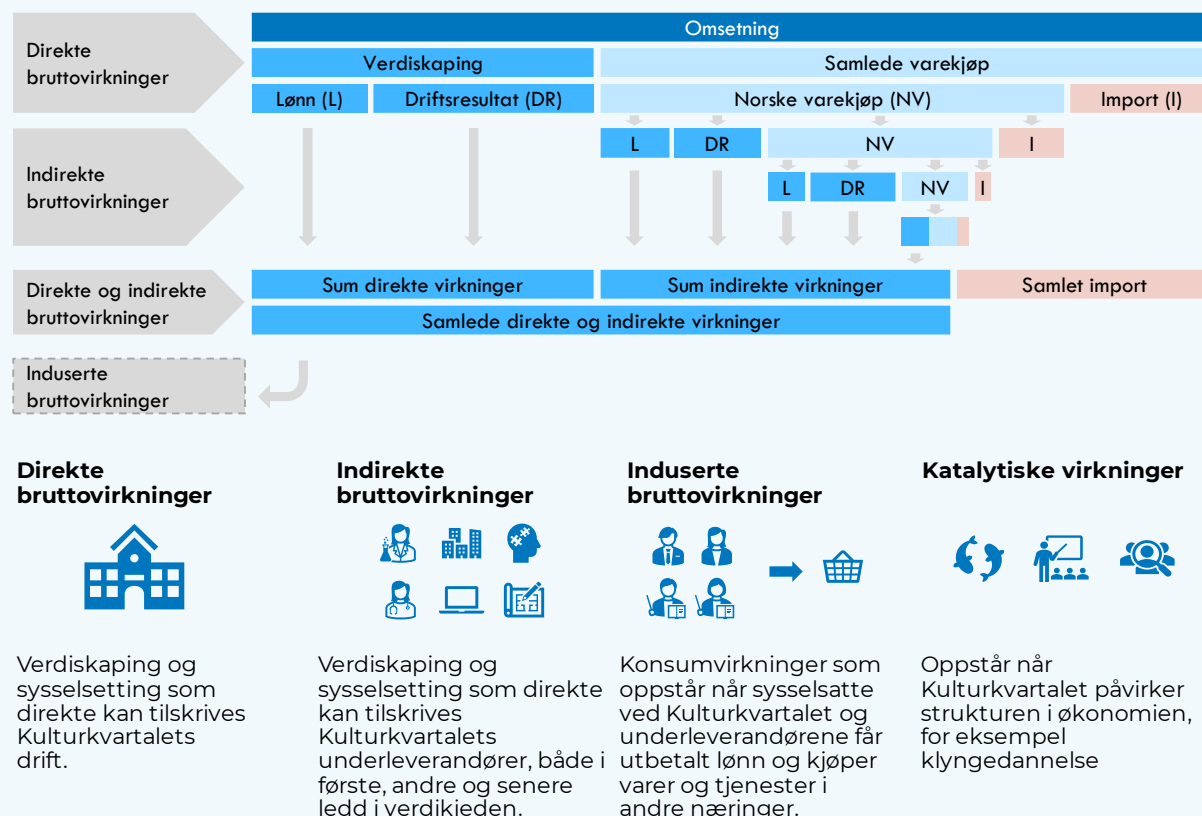
Indirekte bruttovirkninger er verdiskaping som følger av norske varekjøp. I dette tilfellet vil de indirekte bruttovirkningene være verdiskaping som følger av Kulturkvartalets og aktivitetene i byggets varekjøp fra norske leverandører, og videre norske varekjøp nedover i leverandørkjeden.

Induerte bruttovirkninger er også kalt konsumvirkninger og viser til verdiskapingen som oppstår når sysselsatte bruker utbetalt lønn til å kjøpe varer og tjenester ellers i samfunnet. Virkningene tilsvarer verdiskapingen som følger av konsumet som følge av utbytte- og lønnsutbetalinger fra Kulturkvartalet og leverandørene nedover i verdikjeden. Konsumvirkningene beregnes som utbetalinger

Figur 2-1: Eksempel på virkningskjede for ringvirkninger som oppstår fra Kulturkvartalet

Figur 2-2: Metode for beregning av økonomiske ringvirkninger, fordelt på type virkninger

fratrullet skattekostnader, utenlandsk konsum og sparing.

Katalytiske virkninger knytter seg til hvordan et tiltak eller en investering påvirker strukturen i økonomien. Dette kan for eksempel være at lokaliseringen av virksomhet bidrar til å påvirke andre aktørers lokaliseringvalg og dermed styrker utviklingen av næringsklynger, kunnskapsdeling og innovasjon. I tilfellet med Kulturkvartalet kan katalytiske virkninger være økt attraktivitet for byen, mer samarbeid mellom kultur- og næringsliv, og ringeffekter for reiseliv og tjenesteyting som følge av økt besøk og oppmerksomhet. Dette er kompliserte og usikre virkninger som er vanskelige å kvantifisere, men blir synliggjort gjennom analysen av de ikke-økonomiske ringvirkningene.

2.1.2 Datagrunnlag

Vi benytter Oslo Economics' nasjonale ringvirkningsmodell for å beregne de indirekte og induserte ringvirkningene. Modellen baserer seg på kryssløpstabeller fra SSB, *Handelsstrømmer mellom næringer*. Beregningen av indirekte virkninger gjennomføres i to steg; først beregnes virkninger som oppstår i første leverandørledd, etterfulgt av virkninger som oppstår i videre leverandørledd. Dette gjør det mulig å gi modellen detaljert informasjon om første leverandørledd, dersom man har tilgang til dette. Med andre ord kan man gi modellen informasjon om faktiske norske varekjøp fordelt på ulike næringer. For de videre leddene

nedover i leverandørkjeden benytter modellen kryssløpsrelasjoner fra SSB og gjennomsnittlige importandeler per næring. Beregningen av induserte virkninger baserer seg på kryssløpsrelasjoner, samt gjennomsnittlige lønns-, skatte- og konsumandeler per næring.

Resultatene fra ringvirkningsmodellen (samlede indirekte og induserte ringvirkninger) benyttes som input i Oslo Economics' gravitasjonsmodell (en *gravity model*), som i dette tilfellet fordeler virkningene på Tromsø og steder i landet. Input til denne modellen er i dette tilfellet fordeling av aktivitet mellom Tromsø og øvrige kommuner, kjøretid mellom alle kommuner i landet og befolkningsstørrelse i alle kommuner i landet.

2.2 Metode til ikke-økonomiske ringvirkninger

For å belyse de ikke-økonomiske ringvirkningene av Kulturkvartalet, benytter vi verdimatrisemetoden. Dette er en metode som vanligvis brukes i samfunnsøkonomiske analyser ved ikke-prissatte virkninger.

I denne analysen identifiseres relevante virkninger av tiltaket, og for hver virkning estimeres kvantum (kvantitet/antall berørte og styrken på påvirkningen) så langt det lar seg gjøre samt en enhetsverdi (velferdsbetydning per enhet virkning) (se Tabell 2-1).

Ved bruk av verdimatrismetoden kombineres deretter kvantum og enhetsverdi for å gi en samlet verdi på en kvalitativ skala. Skalaen spenner fra svært stor negativ til svært stor positiv virkning, via mellomkategoriene (stor, middels, liten og ubetydelig/ingen). Dette gjør det mulig å synliggjøre viktige effekter som ikke kan tallfestes i kroner, på en systematisk og transparent måte (se Tabell 2-2). Alle de identifiserte virkninger er av betydning for samfunnet, men det er likevel forskjeller mellom områdene som rammeverket gjør det mulig å synliggjøre.

For hver virkning redegjøres det for forventet kvantum og enhetsverdi, før de samlede ringvirkningenes betydningen klassifiseres kvalitativt (fra liten til svært stor, positiv eller negativ). Vurderingene er gjennomført tverrfaglig og i dialog med Tromsø kommune, Arktisk Filharmonik og Nordnorsk Kunstmuseum, for å sikre et helhetlig bilde av nyttevirkningene.

Datagrunnlaget inkluderer utredninger bestilt av Tromsø kommune, offentlige dokumenter samt innspill fra de involverte institusjonene. I

verdimatriseanalysen er det særlig lagt vekt på DFØs føringer om å begrunne skalabruk og sikre konsistente vurderinger i tråd med rundskriv R-109/2021.

Den påfølgende samspillsanalysen bygger på funn fra verdimatriseanalysen og supplerende informasjon om Kulturhuset. Vi har innhentet statistikk om dagens bruk av Kulturhuset, og vurdert scenarier for bruken etter at Kulturkvartalet står ferdig. Analysen tar utgangspunkt i at Arktisk Filharmonik vil flytte sine konserter og prøver til det nye anlegget, noe som frigjør kapasitet i eksisterende bygg. Metodisk er det gjennomført møter og samtaler med Tromsø kommune, Arktisk Filharmonik og Nordnorsk Kunstmuseum for å identifisere mulige nye aktiviteter i Kulturhuset. I tillegg er det gjennomført samtaler med kulturbygg i andre byer for å høre deres erfaringer fra Stormen i Bodø, Bærum kulturhus, Normoria, samt lokale aktører som TIFF og Næringsforeningen i Tromsøregionen.

Tabell 2-1: Metodisk tilnærming for å identifisere relevante virkninger av tiltaket

Element	Beskrivelse
Antall berørte	Hvor mange personer, grupper eller aktører som påvirkes av tiltaket
Påvirkning per berørte	Størrelsen på endringen/virkningen for hver enkelt berørt (stor, middels og liten).
Kvantum	Samlet effekt (antall berørte × påvirkning per berørte).
Enhetsverdi	Verdivurdering per enhet (liten, middels og høy).
Samfunnsøkonomisk verdi	Resultatet av kombinasjonen av kvantum og enhetsverdi (se Tabell 2-2)

Tabell 2-2: Verdimatrisen

Kvantum\Enhetsverdi	Liten (enhetsverdi)	Middels (enhetsverdi)	Høy (enhetsverdi)
Stort negativt	Middels negativ	Stor negativ	Meget stor negativ
Middels negativt	Liten negativ	Middels negativ	Stor negativ
Lite negativt	Ubetydelig/ingen	Liten negativ	Middels negativ
Verken positivt eller negativt	Ubetydelig/ingen	Ubetydelig/ingen	Ubetydelig/ingen
Lite positivt	Ubetydelig/ingen	Liten positiv	Middels positiv
Middels positivt	Liten positiv	Middels positiv	Stor positiv
Stort positivt	Middels positiv	Stor positiv	Meget stor positiv

3. Behovet for et nytt Kulturkvartal

Kulturkvartalet vil bli en kulturell storstue for regionen og Norges arktiske hovedstad. Det vil skape ringvirkninger ikke bare for kulturfeltet, men for befolkningen, næringslivet og samfunnet.

Tromsø står foran et stort løft for byens kulturinfrastruktur gjennom planene om et nytt Kulturkvartal i hjertet av byen. Dette kvartalet skal bli et felles nybygg for Arktisk Filharmoni og Nordnorsk Kunstmuseum, samt åpne opp for ulike kulturaktører, både profesjonelle institusjoner, de frie feltet og frivilligheten, samt legge til rette for attraktive konferanser og samlinger. Kulturkvartalet vil bestå av moderne konsertsaler, utstillingsarealer og felles publikumssoner. Analysen legger til grunn at det eksisterende Kulturhuset i Tromsø fra 1984 skal opprettholdes som en arena for det lokale kulturlivet. Dette gir en unik mulighet til å utvikle et helhetlig kulturtilbud der nybygget og det gamle kulturhuset utfyller hverandre.

Kulturkvartalet er tenkt å bli en attraktiv møteplass for alle innbyggere og besøkende, med lav terskel for deltakelse i kunst- og kulturopplevelser. Videre

skal det løfte reiselivs- og konferansenæringen og fungere som et signalbygg (landemerke) som styrker Tromsøs merkevare som kulturelt sentrum i nord.

3.1 Dokumentert behov for nytt kulturbygg i Tromsø

Det er et stort behov for nye kulturlokaler i Tromsø. Kulturkvartalet vil løfte både kvaliteten og kapasiteten fra dagens lokaler. Målet er at dette anlegget skal dekke et påtrengende behov i regionen.

Nordnorsk Kunstmuseum holder til i den gamle telegrafbygningen i små lokaler som ikke er utformet med tanke på museumsdrift eller publikumsformidling. Målet er å kunne tilby attraktive utstillinger i tidsriktige lokaler, styrke formidlingsvirksomheten og ta vare på kunstsamlingen på en forsvarlig måte.

Tromsø har i dag mangel på egnede kulturarenaer – eksisterende scener og øvingslokaler er utilstrekkelige i både kapasitet og kvalitet, noe som hemmer både amatørkulturen og profesjonelle aktører. Blant annet mangler byen et fullverdig

Figur 3-1: Kulturkvartalet vil bidra til å skape virkninger utover bygget

konserthus med kapasitet ~1200 personer, hvilket er nødvendig for å tiltrekke større nasjonale og internasjonale artister og produksjoner. Akustiske konsertopplevelser som symfoni, opera, musikkteater og dans har heller ikke tilfredsstillende vilkår i dagens lokaler og som hjemmearena for Arktisk Filharmoni. Samlokaliseringen av orkester og museum i Kulturkvartalet forventes å gi stordriftsfordeler og synergier – både gjennom delte funksjoner som felles publikumsarealer, teknikk, administrasjon og ved at institusjonene samspiller om nye programkonsepter i det såkalte “tredje rommet” med foajé og fellesarealer. Overordnet skal prosjektet styrke Tromsøs kulturinfrastruktur etter 40 år med etterslep, og posisjonere byen som et bærekraftig, fremtidsrettet kulturknutepunkt i Nord-Norge.

Kulturkvartalet vil også bygge opp under og styrke den voksende reiselivsnæringen. Det vil både være en attraksjon i seg selv med spennende arkitektur, tilby et rikholdig kunst- og kulturtilbud, samt romme konferanser, forskningskongresser og samlinger på en bedre måte enn i dag. Slik kan man styrke byens attraktivitet over hele året og ikke bare i de årstidene som er særlig attraktive for turistene.

3.1.1 Arktisk Filharmoni

Arktisk Filharmoni har et grunnleggende behov for moderne konsert- og øvingsfasiliteter i Tromsø som er på nivå med Stormen konserthus i Bodø og andre nasjonale kulturhus. Dagens lokaler i Kulturhuset begrenser orkesterets utvikling og evne til å levere konserter, opera, musikkteater, ballett og større produksjoner i tråd med publikum og markedets forventninger. En ny konsertsal må ha optimal akustikk, fleksible scenerom, tilstrekkelig kapasitet og en orkestergrav som rommer et fullt symfoniorkester. I tillegg er det behov for egnede øvingsrom, effektive tekniske løsninger, samt infrastruktur for opptak, digital distribusjon og samproduksjoner. Tilpassede fasiliteter vil gjøre Arktisk Filharmoni bedre rustet til å nå ut til et bredt publikum, møte nye trender og sikre et likeverdig kulturtilbud i hele Nord-Norge (Tromsø kommune, 2022).

3.1.2 Nordnorsk Kunstmuseum

Nordnorsk Kunstmuseum har som formål å skape interesse for og øke kunnskapen om billedkunst og kunsthåndverk i hele Nord-Norge, og skal være en drivkraft for kunst i landsdelen med høy faglig kvalitet og sterk regional forankring. Museet har behov for et nytt og funksjonelt bygg som kan ivareta både utstillingsvirksomhet, magasin for forsvarlig oppbevaring, åpne magasiner for

publikum, formidlingsarealer, samt nødvendige fasiliteter for konservering, logistikk og ansatte. Dagens lokaler begrenser imidlertid muligheten til å oppfylle målsetningene, med særlige utfordringer knyttet til utstillingsareal og magasinforhold.

Museumsvirksomhet bygger på de fire pilarene fornying, formidling, forskning og forvaltning (St. meld. nr 49 (2008-2009)). Nordnorsk Kunstmuseum skal tilrettelegge for medskapning og redefinere forståelsen for museumsformidling, utvikle og bygge forskningskompetanse i samarbeid med academia, og sikre en varig og tidsriktig løsning for magasiner. I tråd med Meld. St. 23 (2020-2021) *Musea i samfunnet* skal museet også bidra til å møte de store samfunnsutfordringene knyttet til globalisering, digitalisering, klima og bærekraft.

Et nytt museumsbygg vil være en plattform som styrker kunstproduksjon i hele landsdelen, åpner for samarbeid nasjonalt og internasjonalt og gjør kunsten tilgjengelig for et mangfoldig publikum, både innbyggere og tilreisende (Tromsø kommune, 2022). Nordnorsk kunstmuseum har en ambisjon om å bli et museum i verdensklasse i nord og et regionalt kompetansesenter med sterke samarbeid lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Samlokaliseringen med Arktisk Filharmoni vil forsterke den samlede effekten, og gi nye muligheter for samarbeid, publikumsopplevelser og internasjonal profilering.

3.1.3 Kulturell infrastruktur i Tromsø

Kartleggingen i «Vurdering av kulturell infrastruktur i Tromsø» (Link Arkitektur, 2023) viser tydelig at Tromsø har et betydelig udekket behov for arealer til kulturlivet. Kulturnæringen etterspør flere kontorfasiliteter, den frie scenekunsten mangler både produksjons- og forestillingslokaler, og kunstnere har behov for flere atelierplasser. Rapporten peker på at det samlede kulturfeltet i kommunen står overfor store utfordringer knyttet til tilgjengelige og funksjonelle lokaler, og at styrking av den kulturelle infrastrukturen er avgjørende for videre utvikling.

3.1.4 Kulturkvartalet

Kulturkvartalet i Tromsø skal etableres på den historiske Mack-tomten i sentrum, i nær tilknytning til byens øvrige kulturinfrastruktur. Bygget vil romme en ny hovedscene/konsertsal med ~1200 sitteplasser, en kammersal (~400 plasser), samt ~2400 m² bruttoareal fleksible utstillingsarealer for Nordnorsk Kunstmuseum. I tillegg planlegges nødvendige støttefunksjoner: øvings- og produksjonslokaler, magasiner og konserveringsfasiliteter, kontorer og publikumsarealer. Kulturkvartalet blir dermed et

komplett kulturhus som kombinerer musikk og visuell kunst under ett tak.

3.2 Samspill mellom Kulturkvartalet og Kulturhuset i Tromsø

Med beslutningen om å bygge et nytt Kulturkvartal samtidig som det gamle Kulturhuset beholdes i kommunal regi, oppstår det en viktig oppgave: å skape et fruktbart samspill mellom de to husene og den øvrige kulturinfrastrukturen i Tromsø. Dette innebærer at man ser for seg en arbeidsdeling og gjensidig støtte mellom husene snarere enn konkurranse. En grunnleggende synergieffekt er at Tromsø totalt sett får et komplett spekter av scener: Kulturkvartalet med stor sal (1200 plasser) og mellomstor sal (400 plasser) av internasjonal standard, og Kulturhuset med en mindre hovedsal (ca. 600 plasser) og (Lillescenen ~100–300 kapasitet). Dermed kan hvert arrangement plasseres i det lokalet som passer best i størrelse og utforming. For publikumsmagneter eller produksjoner som krever den nye salens tekniske fasiliteter, brukes Kulturkvartalet. For mer intime konserter, lokale produksjoner eller alternativ scenekunst kan Kulturhuset være mer hensiktsmessig. Dette fleksible opplegget vil redusere "trengselen" i

Pål Jentoft Johnsen

Kultursjef, Tromsø kommune

«Kulturkvartalet skal styrke møteplasser, produksjons- og formidlingslokaler for både kulturfeltet og befolkningen for øvrig. Det skal fungere i samspill med Kulturhuset og bidra til en mer helhetlig og tilgjengelig kulturell infrastruktur i Tromsø.»

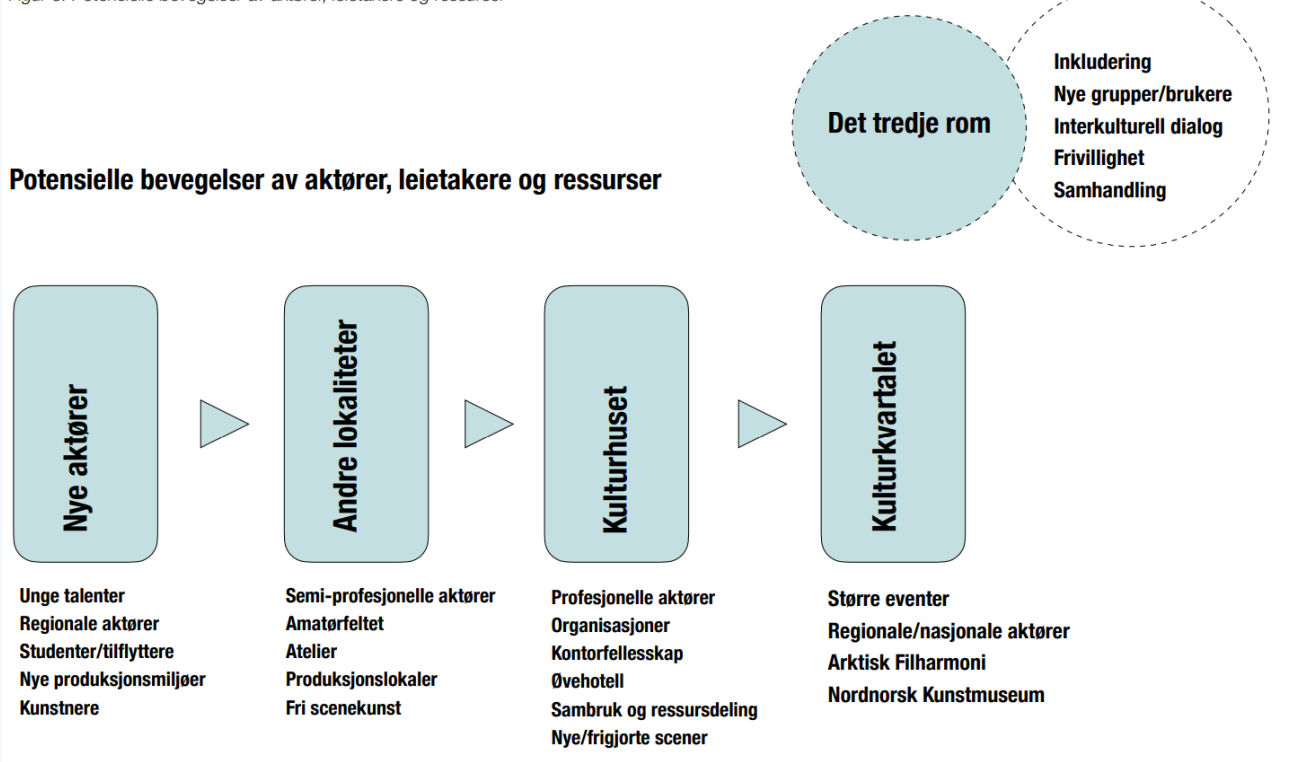
Foto: Tromsø kommune

kulturkalenderen – flere arrangementer kan finne sted parallelt uten å forstyrre hverandre.

En annen synergi ligger i programmering og publikumsutvikling. De to husene kan koordinere programmet sitt slik at de utfyller hverandre tematisk og tidsmessig. To arenaer gir rett og slett mer å tilby, noe som kan øke totalbesøket. De profesjonelle institusjonene i nybygget kan også gi

Figur 3-2: Potensielle bevegelser av aktører, leietakere og ressurser

Figur 3. Potensielle bevegelser av aktører, leietakere og ressurser

tilbake til Kulturhuset og lokalmiljøet ved å dele kompetanse og ressurser. Omvendt kan Kulturhuset fungere som et laboratorium der nye initiativ prøves ut i liten skala før de eventuelt tas opp i den store scenen. På den måten dannes det en slags karrierestige for unge talenter: fra Kulturhusets mindre scener (for debutanter og eksperimenter) til Kulturhusets hovedscene (middels publikum) til Kulturkvartalets kammersal og siden hovedsal (større publikum). Figur 3-2 viser potensiell flyt/bevegelse av aktører, leietakere og ressurser, og illustrerer slik hvordan etableringen av Kulturkvartalet henger sammen med øvrige deler av byens kulturliv. Figuren omfatter også elementer som ikke nødvendigvis skal løses i Kulturkvartalet, men som det likevel er behov for i andre kulturlokaliteter i Tromsø, for eksempel atelier.

Figur 3-2 viser videre at etableringen at Kulturkvartalet har påvirkning på større deler av kulturfeltet. Mange av de større konsertene som er i Kulturhuset i dag vil i fremtiden bli gjennomført i Kulturkvartalet, inkludert konsertene til Arktisk Filharmoni. Dette frigjør kapasitet i Kulturhuset til kulturaktører som i dag mangler lokaler eller opptre i mindre egnende lokaler i dag. Dette vil igjen frigjøre kapasitet i disse lokalene, hvor nye aktører kan få tilgang.

Synergiene mellom Kulturhuset og Kulturkvartalet gjelder ikke bare kunstnerisk, men også administrativt. Det kan være visse stordriftsfordeler ved samarbeid mellom Kulturhuset og Kulturkvartalet: f.eks. felles markedsføring, koordinert billettsystem og eventuell felles teknisk pool (utstyr som lys/lyd kan deles ved behov). Kanskje kan noen driftstjenester samordnes, som vedlikehold, sikkerhet eller publikumstjenester ved store arrangement (vakter, frivillige). Dette forutsetter imidlertid en form for koordinert ledelse.

Oppsummert vil synergiene mellom Kulturkvartalet og Kulturhuset oppstå dersom man bevisst

planlegger for dem. Gevinsten er et sterkere samlet kulturtilbud enn om man kun hadde ett av byggene: to arenaer gir mer fleksibilitet, flere arrangementer og bredere appell. I tillegg forankrer det nye huset seg bedre i lokalmiljøet ved å ha en levende utveksling med byens øvrige scener.

Utnyttelse av frigjort kapasitet i Kulturhuset

En av de mest konkrete effektene av nybygget er at det frigjør kapasitet i det eksisterende Kulturhuset. I dag er Kulturhuset Tromsøs desidert mest brukte kulturarena, ofte fullbooket av alt fra konserter til teaterforestillinger, festivalvisninger, og kommersielle show. Hovedscenen spesielt er under stort press. Når den faste brukeren (Arktisk Filharmoni) flytter ut sine aktiviteter, vil følgende ressurser bli frigjort:

Scenetid på Hovedscenen: Arktisk Filharmoni legger i dag beslag på en del «prime-timekvelder» for sine konserter, samt dagtid for prøver. Disse tidene kan nå tilbys andre, for eksempel til kulturfrivilligheten. I 2024 hadde Arktisk Filharmoni 21 konserter på Hovedscenen i Kulturhuset, hvorav 15 av disse var på torsdager, fredager eller lørdager. Dette er tidspunkter som frigjøres, i tillegg til mange dagtimer på ukedager som kan brukes til skoleforestillinger, amatørprøver m.m.

Backstage-arealer: Arktisk Filharmoni bruker garderober, lagerrom og øvingsrom i Kulturhuset. Etter utflytting kan disse arealene disponeres av andre artister som gjester Kulturhuset, eller gjøres om til øvingslokaler for lokale grupper. Bedre backstage-tilgang for andre arrangører kan også gjøre Kulturhuset mer attraktivt for turné-teater, dans og andre som kommer utenfra. Kontor- og administrasjonslokaler vil også frigjøres, dette åpner for at andre kulturaktører kan å fylle huset med aktivitet på dagtid.

4. Økonomiske ringvirkninger

Kulturkvartalet vil bidra til å generere betydelige økonomiske ringvirkninger, både i byggeperioden og i driftsperioden. I dette kapittelet går vi gjennom våre beregninger av de økonomiske ringvirkningene som Kulturkvartalet vil generere og synliggjør de økonomiske ringvirkningene av de ulike aktivitetene bygget legger opp til.

4.1 Aktiviteter som skaper økonomiske ringvirkninger

Vi har valgt å kategorisere de økonomiske ringvirkningene etter ulike aktiviteter. De ulike aktivitetene er som følger:

- Nordnorsk Kunstmuseum
- Arktisk Filharmoni
- Konsert- og konferansedrift
- Kafe- og serveringsdrift
- Reiseliv
- Byggforvaltning – investering og FDVU av bygg og sceneteknikk

4.2 Nordnorsk Kunstmuseum

Driften av Nordnorsk Kunstmuseum i Kulturkvartalet vil bidra til betydelige økonomiske ringvirkninger både direkte og indirekte. Den daglige virksomheten vil generere sysselsetting knyttet til knyttet til fornying, formidling, forskning og forvaltning. I tillegg skal museet drive museumsbutikk av høy kvalitet, samt kjøp av varer og tjenester fra lokale og regionale leverandører.

4.2.1 Forutsetninger

For å beregne de økonomiske ringvirkningene, trenger man forutsetninger på følgende tre regnskapstall, som vi vil gå gjennom videre:

- Driftsresultat
- Lønnskostnader
- Kjøp av varer og tjenester

Forutsetningene knyttet til fremtidige lønnskostnader og kostnader til kjøp av varer og tjenester i fremtiden er basert på anslag fra Nordnorsk Kunstmuseum.

Driftsresultat

Nordnorsk Kunstmuseum er organisert som en stiftelse med annet formål enn økonomisk overskudd. Siden de er avhengig av økonomisk tilskudd for å drifte, samt at et eventuelt overskudd fra ett år vil gå inn i neste års drift i stedet for å bli tatt ut som utbytte, legger vi til grunn at årlig driftsresultat er lik null kroner.

Lønnskostnader

I beregningene for fremtidig museumsdrift i Kulturkvartalet er det lagt til grunn en vesentlig økning i bemanningen sammenlignet med dagens situasjon. Større arealer, økte krav til drift, sikkerhet, publikumsarbeid og faglig utvikling innebærer at Nordnorsk Kunstmuseum må utvide staben til totalt 28 årsverk. I tillegg vil det være flere ansatte som verter på grunn av blant annet flere etasjer og større areal. Til sammen anslås antall årsverk i fremtidig museum til 30.

I 2025 er totale personalkostnader budsjettert til 22 millioner kroner for 18 årsverk. Dette gir en gjennomsnittlig personalkostnad per årsverk på i overkant av 1,2 millioner kroner. Gitt samme gjennomsnittlige kostnad per årsverk, vil totale

Figur 4-1: Aktiviteter som genererer økonomiske ringvirkninger

lønnskostnader for 30 årsverk være i underkant av 37 millioner kroner i fremtidig museum.

Kjøp av varer og tjenester

I tillegg til lønnskostnader vil driften av et nytt museum generere betydelige kjøp av varer og tjenester fra eksterne leverandører. Dette omfatter blant annet innkjøp knyttet til utstillinger, formidling, digitale løsninger, samt andre driftsrelaterte behov. Kostnader til drift, vedlikehold og husleie regnes imidlertid som en del av ringvirkningene knyttet til byggforvaltningen, og holdes derfor utenfor denne kategorien. Samlet sett representerer kjøp av varer og tjenester en viktig ringvirkning, både gjennom direkte verdiskaping i leverandørleddet og gjennom de indirekte effektene det skaper i den lokale og regionale økonomien.

Basert på anslag fra museet, legger vi til grunn at samlede kostnader til kjøp av varer og tjenester er 40 millioner kroner årlig.

4.2.2 Beregnede økonomiske ringvirkninger

Samlet gir disse forutsetningene grunnlag for å beregne direkte, indirekte og samlet nasjonal verdiskaping. Direkte bruttovirkninger er gitt av summen av driftsresultat og lønnskostnader. Indirekte virkninger er gitt som en andel av kjøp av varer og tjenester som tilfaller norske leverandører nedover verdikjeden. Dette er beregnet med Oslo Economics sin ringvirkningsmodell. En oppsummering av forutsetningene og resultatene er gitt videre, samt illustrert i Figur 4-2.

Stina Högvist

Direktør, Nordnorsk Kunstmuseum

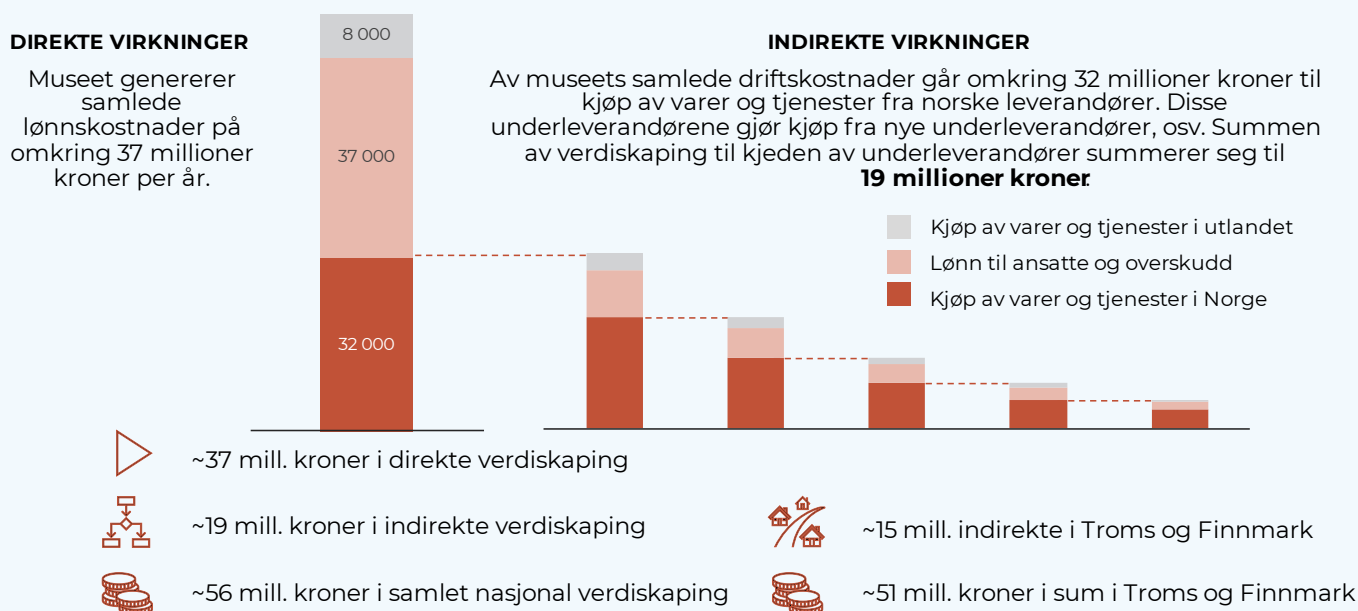
«Vår ambisjon er at vi skal utvikles til et regionalt kompetansesenter for kunst og vi skal være tilstede også nasjonalt og internasjonalt gjennom aktiv samhandling.»

Foto: Nordnorsk Kunstmuseum.

- Driftsresultat: 0 millioner kroner
- Lønnskostnader: 37 millioner kroner
- **Direkte verdiskaping: 37 millioner kroner**
- Kjøp av varer og tjenester: 40 millioner kroner
- **Indirekte verdiskaping: 19 millioner kroner**
- **Samlet nasjonal verdiskaping: 56 millioner kroner**

Med disse forutsetningene har vi beregnet at Nordnorsk Kunstmuseum gir 37 millioner kroner i direkte verdiskaping. Dette er summen av lønnskostnader og driftsresultat.

Figur 4-2: Årlig økonomiske ringvirkninger knyttet til museumsdrift

De indirekte virkningene summerer seg opp til omtrent 19 millioner kroner årlig av totalt kjøp av varer og tjenester på 40 millioner kroner.

Samlet gir dette 56 millioner kroner årlig i samlet nasjonal verdiskaping fra Nordnorsk Kunstmuseum sin aktivitet i Kulturkvartalet.

All direkte verdiskaping vil per definisjon være lokal verdiskaping og tilfalle Tromsø kommune, da verdiskapingen tilfaller de lokale aktørene tilknyttet deres aktivitet i Kulturkvartalet. I tillegg vil en andel av den indirekte verdiskapingen tilfalle lokale aktører. I vår ringvirkningsmodell er dette definert fylkesvis. Fordi Troms og Finnmark var ett samlet fylke i perioden 2020 til 2024, og modellen er basert på kildedata fra denne perioden, gir modellen tall for Troms og Finnmark samlet. Vi synliggjør derfor den indirekte verdiskapingen for Troms og Finnmark.

Den indirekte verdiskapingen i Troms og Finnmark knyttet til Nordnorsk Kunstmuseum er 15 millioner kroner. Samlet gir dette 51 millioner kroner i verdiskaping til Troms og Finnmark.

- **Direkte verdiskaping: 37 millioner kroner**
- **Indirekte verdiskaping i Troms og Finnmark: 15 millioner kroner**
- **Samlet verdiskaping i Troms og Finnmark: 51 millioner kroner**

4.3 Arktisk Filharmoni

Driften av Arktisk Filharmoni i Kulturkvartalet vil skape økonomiske ringvirkninger både direkte og indirekte. Den daglige virksomheten, inkludert øvinger, konserter og produksjoner, genererer løpende lønnskostnader for faste ansatte og innleid teknisk personell, samt kjøp av varer og tjenester knyttet til sceneteknikk, lyd, lys, transport, markedsføring og administrasjon.

4.3.1 Forutsetninger

For å beregne de økonomiske ringvirkningene, trenger man forutsetninger på følgende tre regnskapstall, som vi vil gå gjennom videre:

- Driftsresultat
- Lønnskostnader
- Kjøp av varer og tjenester

Driftsresultat

Siden Arktisk Filharmoni er avhengig av økonomisk tilskudd for å drifte, samt at et eventuelt overskudd fra ett år vil gå inn i neste års drift i stedet for å bli tatt ut som utbytte, legger vi til grunn at årlig driftsresultat er lik null kroner.

Trud Berg
Direktør, Arktisk Filharmoni

«Når Arktisk Filharmoni og Nordnorsk Kunstmuseum blir samlokalisert, så oppstår det et helt nytt rom for samarbeid. Tromsø-publikummet vil i fremtiden kunne oppleve et helt unikt samspill mellom visuell kunst og symfonisk musikk, som få andre publikummere i Norge er forunt å få ta del i.»

Foto: Arktisk Filharmoni.

Tabell 4-1: Andre driftskostnader i årsregnskapet til Arktisk Filharmoni i 2024

Beskrivelse	Kostnad (mill. kr)	Andel som inkl. i ringvirkningsanalysen
Husleie Stormen + Kulturhuset	12,2	0 %
Øvrig leie av konsertlokaler	1,6	0 %
Reise- og diettkostnader	13,4	50 %
Honorarer til innleide musikere, solister, dirigenter, og utenlandske artister	6,1	50 %
Instrumentkostnader	1,4	50 %
Utarbeidelse av notearrangementer	0,8	50 %
Salgs- og reklamekostnader	1,5	50 %
Revisjon og regnskap	1,8	50 %
Uspesifiserte driftskostnader	10,2	50 %
Sum Annen driftskostnad	49,0	
Sum som inkluderes i ringvirkningsanalysen	17,6	

Kilde: Årsrapport 2024 (Arktisk Filharmoni, 2025).

Lønnskostnader

Beregningen av lønnskostnader for Arktisk Filharmoni i Kulturkvartalet er basert på innspill fra orkesteret. Det er lagt til grunn 30 faste musikerårsverk i Tromsø på sikt. I tillegg er det lagt opp til 13 administrativt ansatte i Tromsø. Dette gir til sammen 43 årsverk for musikere og administrativt ansatte.

I årsrapporten for 2024, utgjorde alle frilansere som var lønsmottakere til sammen 10,75 årsverk som fordeles mellom deres to lokasjoner i Bodø og Tromsø. Vi har lagt til grunn at halvparten av frilanserårsverk kan tilskrives Tromsø og fremtidig Kulturkvartal.

Dette gir samlet antall årsverk i Tromsø på 48. I årsrapporten var totale lønnskostnader 63 millioner kroner fordelt på 52,4 årsverk. Dette gir en gjennomsnittlig lønnskostnad per årsverk på omtrent 1,2 millioner kroner. Dette er ganget med antall årsverk for å gi anslag på lønnskostnader.

Anslag på samlede årlige lønnskostnader blir om lag 58 millioner kroner.

Kjøp av varer og tjenester

Kjøp av varer og tjenester for Arktisk Filharmoni er beregnet ut fra regnskapet for 2024, med utgangspunkt i en andel av andre driftskostnader. Det er lagt til grunn at halvparten av reise- og diettkostnader, honorarer til innleide musikere, instrumentkostnader, salgs- og reklamekostnader, revisjon og regnskap og uspesifiserte driftskostnader knytter seg til aktivitet i Tromsø,

mens den øvrige halvparten gjelder Bodø. Det kan argumenteres for at dette er litt høyt, da filharmonien holder konserter også andre steder enn kun i Tromsø og Bodø, og at derfor vil under halvparten av kostnadene knyttes til aktiviteten i Tromsø. Samtidig vil noen av kostnadene være høyere totalt sett i fremtiden på grunn av blant annet flere musikere. I tillegg kan det argumenteres for at på grunn av høyere hotellpriser i Tromsø enn i Bodø, at reise- og diettkostnadene som kan tilskrives Tromsø er noe høyere. Vi bruker likevel dette som et estimat på kjøp av varer og tjenester som kan knyttes til aktiviteten i Tromsø og nytt kulturkvartal (Tabell 4-1).

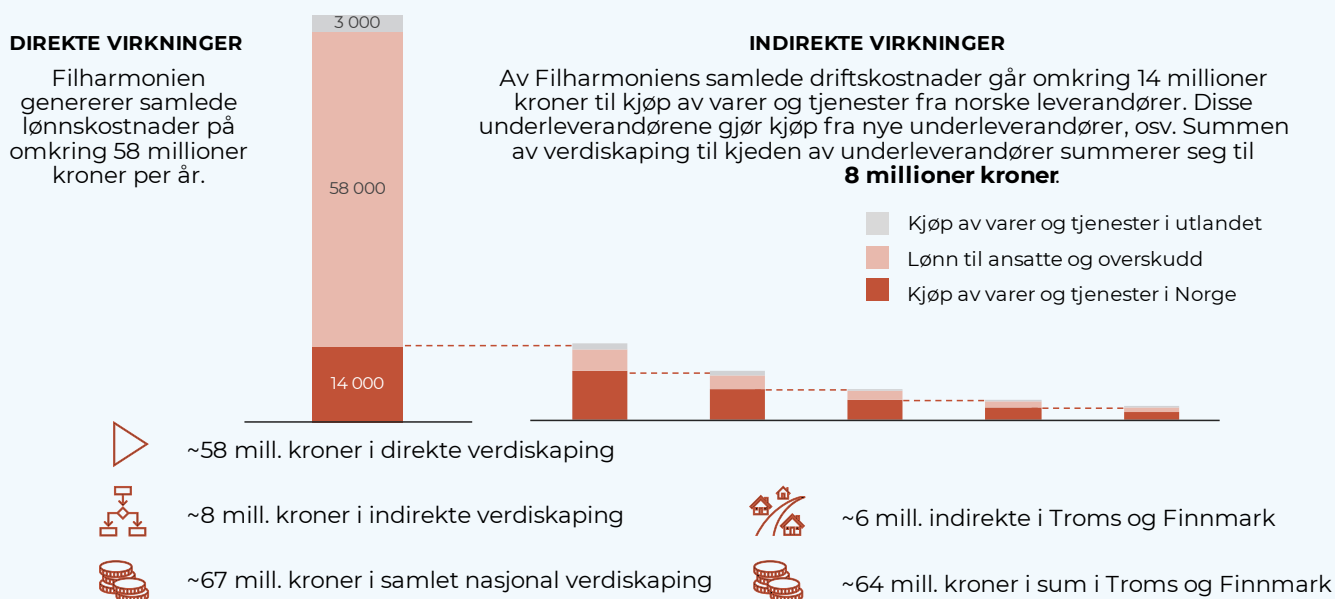
Kostnader til husleie er ikke medregnet, da dette dekkes under byggforvaltning. Øvrig leie av konsertlokaler er heller ikke inkludert, da dette ikke kan tilknyttes Kulturkvartalet.

Dette summerer seg opp til et samlet kjøp av varer og tjenester på omtrent 17,6 millioner kroner.

4.3.2 Beregnede økonomiske ringvirkninger

Samlet gir disse forutsetningene grunnlag for å beregne direkte, indirekte og samlet nasjonal verdiskaping. Direkte bruttovirkninger er gitt av summen av driftsresultat og lønnskostnader. Indirekte virkninger er gitt som en andel av kjøp av varer og tjenester som tilfaller norske leverandører nedover verdikjeden. Dette er beregnet med Oslo Economics sin ringvirkningsmodell. En oppsummering av forutsetningene og resultatene er gitt videre, samt illustrert i Figur 4-3.

Figur 4-3: Årlige økonomiske ringvirkninger knyttet til Arktisk Filharmoni

- Driftsresultat: 0 millioner kroner
- Lønnskostnader: 58 millioner kroner
- **Direkte verdiskaping: 58 millioner kroner**
- Kjøp av varer og tjenester: 18 millioner kroner
- **Indirekte verdiskaping: 8 millioner kroner**
- **Samlet nasjonal verdiskaping: 67 millioner kroner**

Med disse forutsetningene har vi beregnet at Arktisk Filharmoni gir 58 millioner kroner i direkte verdiskaping. Dette er summen av lønnskostnader og driftsresultat.

De indirekte virkningene summerer seg opp til omtrent 8 millioner kroner årlig av totalt kjøp av varer og tjenester på 18 millioner kroner.

Samlet gir dette 67 millioner kroner årlig i samlet nasjonal verdiskaping fra Arktisk Filharmoni sin aktivitet i Kulturkvartalet.

All direkte verdiskaping vil per definisjon være lokal verdiskaping og tilfalle Tromsø kommune, da verdiskapingen tilfaller de lokale aktørene tilknyttet deres aktivitet i Kulturkvartalet. I tillegg vil en andel av den indirekte verdiskapingen tilfalle lokale aktører. I vår ringvirkningsmodell er dette definert fylkesvis, slik at vi synliggjør den indirekte verdiskapingen for Troms og Finnmark.

Den indirekte verdiskapingen i Troms og Finnmark knyttet til Arktis Filharmoni er 6 millioner kroner. Samlet gir dette 64 millioner kroner i verdiskaping til Troms og Finnmark.

- **Direkte verdiskaping: 58 millioner kroner**
- **Indirekte verdiskaping i Troms og Finnmark: 6 millioner kroner**
- **Samlet verdiskaping i Troms og Finnmark: 64 millioner kroner**

4.4 Konsert- og konferansedrift

Ringvirkningene av konsert- og konferansedrift i Kulturkvartalet omfatter både driftsorganisasjonen som har ansvar for å sette opp innholdsprogram og administrere arrangementene, og produksjonskostnader knyttet til eksterne aktører som gjennomfører konserter og konferanser i bygget. Aktivitetene til Arktisk Filharmoni er ikke inkludert her, da de beregnes separat som en egen virkning.

Denne virkningen er særlig usikker og basert på en rekke forutsetninger. Resultatene må derfor tolkes med varsomhet.

Jens-Eirik Larsen
Journalist og kulturrådgiver

«Takket være en nærmest sensasjonell faglig utvikling etter at begge orkestrene fikk konsertsaler av ypperste kvalitet – Kilden i Kristiansand og Stormen i Bodø – er det ikke lenger oppsiktsvekkende at våre to provinsorkestre skal spille i Musikverein i Wien og Elbphilharmonie i Hamburg.»

Kilde: Ballade.no (2025)
Foto: Helge Matland

4.4.1 Forutsetninger

For å beregne de økonomiske ringvirkningene, trenger man forutsetninger på følgende tre regnskapstall, som vi vil gå gjennom videre:

- Driftsresultat
- Lønnskostnader
- Kjøp av varer og tjenester

For å anslå ringvirkninger av eksterne arrangementer har vi lagt til grunn estimert omsetning basert på antall arrangementer, fyllingsgrad og billettpris. Vi har tatt utgangspunkt i at det vil bli gjennomført 200 arrangementer årlig i hver av salene. Av disse har vi fjernet antatt konserter til Arktisk Filharmoni, som er inkludert i

Tabell 4-2: Fordeling av lønnskostnader, totalt kjøp av varer og tjenester og driftsresultat for kunstnerisk- og underholdningsvirksomhet

Variabel	Andel av omsetning
Lønnskostnad	15 %
Kjøp av varer og tjenester	58 %
Driftsresultat	26 %

Kilde: SSB tabell 12910. Merknad: Tall for 2023 for Kunstnerisk virksomhet og underholdningsvirksomhet (næringskode 90).

egen virkning. Dette gir 180 årlige arrangementer i store sal og 184 i kammersal.

Vi har lagt til grunn at gjennomsnittlig fyllingsgrad på 70 prosent, slik at vi får et anslag på antall besøkende totalt for ett år. Dette er ganget med antatt billettpris på 600 kroner i store sal og 400 kroner i kammersal. Dette gir oss et samlet omsetningstall for de eksterne arrangementene av deres aktivitet i Kulturkvartalet.

Denne omsetningen er fordelt på driftsresultat, lønnskostnader og kjøp av varer og tjenester, basert på regnskapstall fra kunstnerisk- og underholdningsvirksomhet (næringskode 90, se Tabell 4-2). Dette gir et bilde av hvordan Kulturkvartalet vil bidra til verdiskaping i kulturnæringen og tilknyttede sektorer gjennom både egen drift og tilrettelegging for eksterne aktører.

Driftsresultat

For selve driftsorganisasjonen i Kulturkvartalet har vi ikke lagt til grunn at de vil gå med overskudd. Denne virksomheten vil være avhengig av økonomisk tilskudd for å drifte, samt at et eventuelt overskudd fra ett år vil gå inn i neste års drift i stedet for å bli tatt ut som utbytte.

For de eksterne aktørene som holder arrangementer har vi anslått driftsresultatet basert på total omsetning og gjennomsnittlig driftsmargin. Total omsetning er beregnet til omtrent 112 millioner kroner, og driftsmarginen er omtrent 26 prosent. Dette gir et samlet driftsresultat på omtrent 29 millioner kroner.

Lønnskostnader

For driftsorganisasjonen er det anslått 8 årsverk med en gjennomsnittlig lønnskostnad per årsverk på 1,25 millioner kroner. Dette gir 10 millioner kroner i lønnskostnader.

For eksterne aktører som skal holde arrangementer, er det anslått lønnsandel på 15 prosent, som gir omtrent 17 millioner kroner i lønnskostnader.

Samlet gir dette 27 millioner kroner i lønnskostnader for konsert- og konferansedrift.

Kjøp av varer og tjenester

For kjøp av varer og tjenester for driftsorganisasjonen inkluderer dette kostnader til billettsystem, kostnader til scene/utstyr som ikke inkluderes i byggeteknisk drift og andre driftskostnader. Dette er anslagsvis 11 millioner kroner årlig.

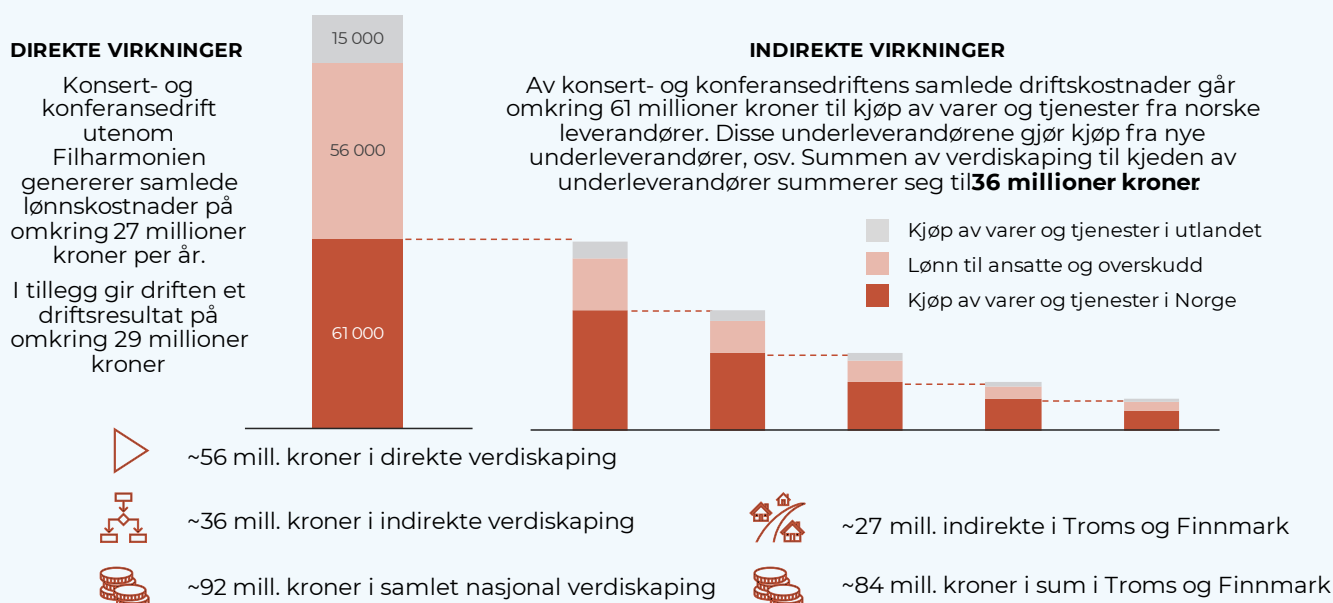
For eksterne aktører av arrangementer er andelen av omsetningen som går til varer og tjenester 58 prosent. Dette gir et vare- og tjenestekjøp på omtrent 65 millioner kroner.

Samlet gir dette vare- og tjenestekjøp på 76 millioner kroner.

4.4.2 Beregnede økonomiske ringvirkninger

Samlet gir disse forutsetningene grunnlag for å beregne direkte, indirekte og samlet nasjonal verdiskaping. Direkte bruttovirkninger er gitt av summen av driftsresultat og lønnskostnader.

Figur 4-4: Årlige økonomiske ringvirkninger knyttet til konsert- og konferansedrift

Indirekte virkninger er gitt som en andel av kjøp av varer og tjenester som tilfaller norske leverandører nedover verdikjeden. Dette er beregnet med Oslo Economics sin ringvirkningsmodell. En oppsummering av forutsetningene og resultatene er gitt videre, samt illustrert i Figur 4-4.

- Driftsresultat: 29 millioner kroner
- Lønnskostnader: 27 millioner kroner
- **Direkte verdiskaping: 56 millioner kroner**
- Kjøp av varer og tjenester: 76 millioner kroner
- **Indirekte verdiskaping: 36 millioner kroner**
- **Samlet nasjonal verdiskaping: 92 millioner kroner**

Med disse forutsetningene har vi beregnet at konsert- og konferansedrift gir 56 millioner kroner i direkte verdiskaping. Dette er summen av lønnskostnader og driftsresultat.

De indirekte virkningene summerer seg opp til omtrent 36 millioner kroner årlig av totalt kjøp av varer og tjenester på 76 millioner kroner.

Samlet gir dette 92 millioner kroner årlig i samlet nasjonal verdiskaping fra konsert- og konferansedriften i Kulturkvartalet.

All direkte verdiskaping vil per definisjon være lokal verdiskaping og tilfalle Tromsø kommune, da verdiskapingen tilfaller de lokale aktørene tilknyttet deres aktivitet i Kulturkvartalet. I tillegg vil en andel av den indirekte verdiskapingen tilfalle lokale aktører. I vår ringvirkningsmodell er dette definert fylkesvis, slik at vi synliggjør den indirekte verdiskapingen for Troms og Finnmark.

Den indirekte verdiskapingen i Troms og Finnmark knyttet til konsert- og konferansedrift er 27 millioner kroner. Samlet gir dette 84 millioner kroner i verdiskaping til Troms og Finnmark.

- **Direkte verdiskaping: 56 millioner kroner**
- **Indirekte verdiskaping i Troms og Finnmark: 27 millioner kroner**
- **Samlet verdiskaping i Troms og Finnmark: 84 millioner kroner¹**

4.5 Kafé og servering

Kafé- og serveringsvirksomheten i Kulturkvartalet vil bidra til både direkte og indirekte økonomiske ringvirkninger. Driften vil gjennom en avtale med ekstern leverandør generere løpende inntekter, sysselsetting og kjøp av varer og tjenester knyttet til mat og drikke, servering, renhold og logistikk.

4.5.1 Forutsetninger

For å beregne de økonomiske ringvirkningene, trenger man forutsetninger på følgende tre regnskapstall, som vi vil gå gjennom videre:

- Driftsresultat
- Lønnskostnader
- Kjøp av varer og tjenester

Som forutsetninger til fremtidig kafe- og serveringsdrift i Kulturkvartalet, har vi tatt utgangspunktet i regnskapet til Cafe Sånn som i dag driftes i Kulturhuset. Det er naturlig at omsetningen til kafe i nytt kulturkvartal vil være betydelig høyere enn Cafe Sånn, siden det vil være langt flere besøkende i nytt kulturkvartal enn det er i dag i Kulturhuset. Dette skyldes at det vil gjennomføres flere arrangementer og antall besøkende til hvert arrangement vil være høyere grunnet større saler.

Samtidig er det svært usikkert hvordan fremtidig kafe- og servering vil se ut i Kulturkvartalet. Vi må derfor bruke noen forenklete forutsetninger for å synliggjøre potensielle ringvirkninger. Vi legger til grunn at fremtidig kafedrift i Kulturkvartalet vil innebære en dobling av omsetningen til Cafe Sånn fra 2024, og med lik fordeling av lønnskostnader, kjøp av varer og tjenester og driftsresultat.

Driftsresultat

Cafe Sånn hadde et driftsresultat på 0,95 millioner kroner i 2024. Vi legger til grunn en dobling i fremtidig kafe i Kulturkvartalet, som betyr driftsresultat på 1,9 millioner kroner.

Lønnskostnader

I 2024 hadde Cafe Sånn lønnskostnad på til sammen 5,4 millioner kroner. Vi legger til grunn en dobling av lønnskostnadene til 10,8 millioner kroner.

Kjøp av varer og tjenester

Cafe Sånn hadde samlet varekjøp og andre driftskostnader på 7,5 millioner kroner. Vi legger til grunn en dobling, som tilsvarer 15 millioner kroner i kjøp av varer og tjenester årlig.

4.5.2 Beregnede økonomiske ringvirkninger

Samlet gir disse forutsetningene grunnlag for å beregne direkte, indirekte og samlet nasjonal verdiskaping. Direkte bruttovirkninger er gitt av summen av driftsresultat og lønnskostnader. Indirekte virkninger er gitt som en andel av kjøp av varer og tjenester som tilfaller norske leverandører nedover verdikjeden. Dette er beregnet med Oslo

¹ Merk at det er noen avrundinger til nærmeste million, som påvirker summeringen.

Economics sin ringvirkningsmodell. En oppsummering av forutsetningene og resultatene er gitt videre, samt illustrert i Figur 4-5.

- Driftsresultat: 2 millioner kroner
- Lønnskostnader: 11 millioner kroner
- **Direkte verdiskaping: 13 millioner kroner**
- Kjøp av varer og tjenester: 15 millioner kroner
- **Indirekte verdiskaping: 8 millioner kroner**
- **Samlet nasjonal verdiskaping: 21 millioner kroner**

Med disse forutsetningene har vi beregnet at kafe og servering gir 13 millioner kroner i direkte verdiskaping. Dette er summen av lønnskostnader og driftsresultat.

De indirekte virkningene summerer seg opp til omtrent 8 millioner kroner årlig av totalt kjøp av varer og tjenester på 15 millioner kroner.

Samlet gir dette 21 millioner kroner årlig i samlet nasjonal verdiskaping fra kafe og servering i Kulturkvartalet.

All direkte verdiskaping vil per definisjon være lokal verdiskaping og tilfalle Tromsø kommune, da verdiskapingen tilfaller de lokale aktørene tilknyttet deres aktivitet i Kulturkvartalet. I tillegg vil en andel av den indirekte verdiskapingen tilfalle lokale aktører. I vår ringvirkningsmodell er dette definert fylkesvis, slik at vi synliggjør den indirekte verdiskapingen for Troms og Finnmark.

Den indirekte verdiskapingen i Troms og Finnmark knyttet til kafé og servering er 6 millioner kroner.

Samlet gir dette 19 millioner kroner i verdiskaping til Troms og Finnmark.

- **Direkte verdiskaping: 13 millioner kroner**
- **Indirekte verdiskaping i Troms og Finnmark: 6 millioner kroner**
- **Samlet verdiskaping i Troms og Finnmark: 19 millioner kroner**

4.6 Reiseliv

Kulturkvartalet vil generere betydelige økonomiske ringvirkninger for reiselivet gjennom tilreisende publikum til konserter, konferanser, utstillinger og andre arrangementer. Besøkende vil legge igjen verdier i hotell- og restaurantnæringen, transport, handel og andre tilknyttede tjenester, noe som bidrar til økt sysselsetting og lokal verdiskaping. For å beregne disse effektene er det lagt til grunn anslag på antall tilreisende, overnattinger, gjennomsnittlig forbruk per gjest og aktivitetstype.

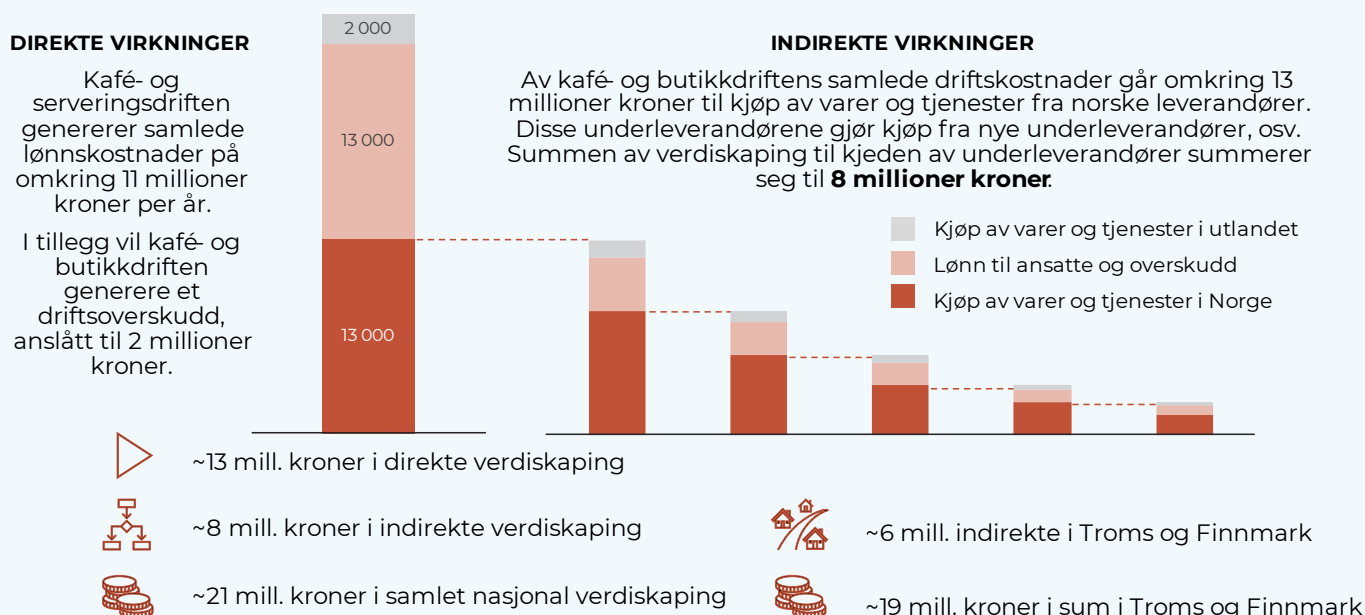
Denne beregningen er bygget på særlig usikre forutsetninger om antall besøkende og deres forbruk i andre bransjer. Resultatene fra denne beregningen må derfor tolkes varsomt.

4.6.1 Forutsetninger

For å beregne de økonomiske ringvirkningene, trenger man forutsetninger på følgende tre regnskapstall, som vi vil gå gjennom videre:

- Driftsresultat
- Lønnskostnader
- Kjøp av varer og tjenester

Figur 4-5: Økonomiske ringvirkninger knyttet til kafé og servering

Vi har beregnet antall årlig besøkende i Kulturkvartalet basert på antall arrangementer multiplisert med gjennomsnittlig antall solgte billetter per arrangement. Andelen av disse som er tilreisende er basert på publikumsundersøkelsen til Arktisk Filharmoni, som viste at 17 prosent av publikum i Tromsø som svarte på undersøkelsen oppgav et postnummer utenfor Tromsø. Ved å benytte dette anslaget, får vi et estimat på antall tilreisende til Kulturkvartalet årlig.

Med omtrent 200 arrangementer i året på store sal med 1200 seter og 200 arrangementer i kammersal med 400 seter, samt en gjennomsnittlig fyllingsgrad på 70 prosent blir antall besøkende til Kulturkvartalet som følge av arrangementet i løpet av ett år 224 000. I tillegg vil det være besøkende til Nordnorsk Kunstmuseum, hvorav noen av disse vil besøke både museet og et arrangement samme dag.

Til denne beregningen antar vi at det blir omtrent 250 000 besøkende årlig til Kulturkvartalet. Med antagelsen om at 17 prosent av disse er tilreisende, betyr det omtrent 42 500 tilreisende. Vi har ganget dette med gjennomsnittlig døgnforbruk på 1950 kroner for turister i Nord-Norge fra Innovasjon Norges turistundersøkelse 2024 (Innovasjon Norge, 2025).

Samlet gir dette en omsetning på omtrent 83 millioner kroner fra de 42 500 tilreisende.

Dette er deretter fordelt på andelen til ulike bransjer fra samme turistundersøkelse for å få en omsetning per bransje (se Tabell 4-3). Dette er videre ganget med gjennomsnittlig andel lønnskostnader og kjøp av varer og tjenester av omsetning fra SSB tabell 12910.

Driftsresultat

Driftsresultatet er beregnet ved å multiplisere anslått omsetning per bransje med gjennomsnittlig driftsmargin for hver bransje fra SSB tabell 12910. Dette gir et estimat på den økonomiske verdiskapingen som aktivitetene i Kulturkvartalet genererer i tilknyttede næringer. Summen av disse beregningene utgjør om lag 6 millioner kroner årlig.

Lønnskostnader

Lønnskostnader er beregnet på samme måte som driftsresultat, ved å multiplisere anslått omsetning per bransje med gjennomsnittlig andel lønnskostnad for hver bransje fra SSB tabell 12910.

Samlet gir dette lønnskostnader på 61 millioner kroner.

Tabell 4-3: Gjennomsnittlig døgnforbruk fordelt på sektorer for turister i Nord-Norge og beregnet omsetning fra tilreisende til Kulturkvartalet

Sektor	Andel	Døgnforbruk	Omsetning
Overnatting	30 %	585 kr	25 mill. kr
Transport	15 %	293 kr	12 mill. kr
Utendørs aktiviteter	10 %	195 kr	8 mill. kr
Kulturopplevelser	4 %	78 kr	3 mill. kr
Pakkereiser	23 %	448 kr	19 mill. kr
Øvrig	18 %	351 kr	15 mill. kr
Totalt	100 %	1 950 kr	83 mill. kr

Kilde: Andelen per sektor er hentet fra Turistundersøkelsen 2024 (Innovasjon Norge, 2025). Omsetningen er beregnet basert på forutsetninger om 42 500 tilreisende årlig til Kulturkvartalet ganget med døgnforbruket.

Ingrid Røynesdal
Direktør ved Nasjonalmuseet

I Europa er det tydelig hvordan kulturinstitusjoner fungerer som sentrale reisemål – drar man til Paris, drar man til Louvre, drar man til London besøker man Tate. På samme måte fungerer Nasjonalmuseet som en identitetsmarkør for Norge: et sted der både befolkningen og tilreisende kan bli kjent med norsk historie, kunst og samfunnsutvikling. Det at det åpner nye museer i Norge, som PoMo i Trondheim og Kunstsilo i Kristiansand, er med på å berike feltet og styrker Norge som destinasjon for internasjonale turister. I tillegg sikrer det at du kan oppleve store kunstopplevelser lokalt og regionalt.

For Oslo har Nasjonalmuseet blitt et viktig landemerke og en attraksjon som reiseselskaper aktivt ønsker å samarbeide med. Det tilbys spesialtilpassede opplevelser for blant annet cruiseturister, og gjennom dette bidrar museet til å styrke byens kulturelle profil og gjøre Oslo til en mer attraktiv destinasjon. Med nær én million besøkende årlig – hvorav omtrent 50 prosent er turister – spiller museet en viktig rolle både i byutvikling og i det nasjonale reiselivstilbudet.

Foto: Nasjonalmuseet.no

Kjøp av varer og tjenester

Kjøp av varer og tjenester er beregnet på samme måte som driftsresultat og lønnskostnader, ved å multiplisere anslått omsetning per bransje med gjennomsnittlig andel kjøp av varer og tjenester for hver bransje fra SSB tabell 12910.

Samlet gir dette kjøp av varer og tjenester på 16 millioner kroner.

4.6.2 Beregnede økonomiske ringvirkninger

Samlet gir disse forutsetningene grunnlag for å beregne direkte, indirekte og samlet nasjonal verdiskaping. Direkte bruttovirkninger er gitt av summen av driftsresultat og lønnskostnader. Indirekte virkninger er gitt som en andel av kjøp av varer og tjenester som tilfaller norske leverandører nedover verdikjeden. Dette er beregnet med Oslo Economics sin ringvirkningsmodell. En oppsummering av forutsetningene og resultatene er gitt videre, samt illustrert i Figur 4-6.

- Driftsresultat: 6 millioner kroner
- Lønnskostnader: 61 millioner kroner
- **Direkte verdiskaping: 67 millioner kroner**
- Kjøp av varer og tjenester: 16 millioner kroner
- **Indirekte verdiskaping: 9 millioner kroner**
- **Samlet nasjonal verdiskaping: 76 millioner kroner**

Med disse forutsetningene har vi beregnet at reiseliv gir 67 millioner kroner i direkte verdiskaping. Dette er summen av lønnskostnader og driftsresultat.

De indirekte virkningene summerer seg opp til omtrent 9 millioner kroner årlig av totalt kjøp av varer og tjenester på 16 millioner kroner.

Samlet gir dette 76 millioner kroner årlig i samlet nasjonal verdiskaping fra reiseliv grunnet aktivitet i Kulturkvartalet.

All direkte verdiskaping vil per definisjon være lokal verdiskaping og tilfalle Tromsø kommune, da verdiskapingen tilfaller de lokale aktørene tilknyttet deres aktivitet i Kulturkvartalet. I tillegg vil en andel av den indirekte verdiskapingen tilfalle lokale aktører. I vår ringvirkningsmodell er dette definert fylkesvis, slik at vi synliggjør den indirekte verdiskapingen for Troms og Finnmark.

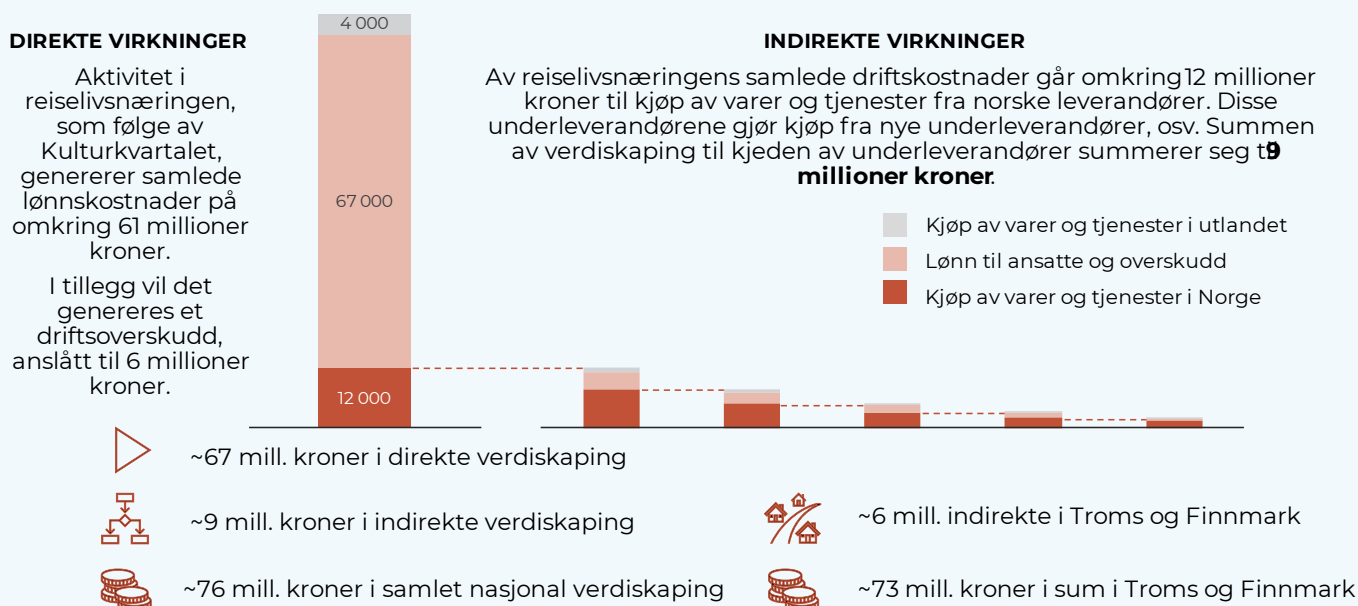
Den indirekte verdiskapingen i Troms og Finnmark knyttet til reiseliv er 6 millioner kroner. Samlet gir dette 73 millioner kroner i verdiskaping til Troms og Finnmark.

- **Direkte verdiskaping: 67 millioner kroner**
- **Indirekte verdiskaping i Troms og Finnmark: 6 millioner kroner**
- **Samlet verdiskaping i Troms og Finnmark: 73 millioner kroner**

4.7 Byggforvaltning

Investeringen i Kulturkvartalet og den påfølgende byggtekniske driften vil i seg selv generere betydelige økonomiske ringvirkninger. Byggeprosessen skaper aktivitet i anleggs- og leverandørbransjen, mens den langsiktige driften vil gi løpende etterspørsel etter tjenester knyttet til

Figur 4-6: Årlige økonomiske ringvirkninger knyttet til reiseliv

vedlikehold, energi, renhold og teknisk forvaltning for å forvalte bygget inkludert sceneteknikk.

4.7.1 Forutsetninger

For å beregne de økonomiske ringvirkningene, trenger man forutsetninger på følgende tre regnskapstall, som vi vil gå gjennom videre:

- Driftsresultat
- Lønnskostnader
- Kjøp av varer og tjenester

Vi skiller mellom virkninger av investeringen av bygget og kapitalavkastningen dette gir, og virkninger av selve driften og forvaltningen av bygget i driftsperioden. Dette baserer seg i hovedsak på kalkylen for investeringen av bygget (Tabell 4-4) og forventede FDVU-kostnader (forvaltning, drift, vedlikehold og utskifting) i driftsperioden for verdibevarende vedlikehold (Tabell 4-5).

Vi har valgt å beregne årlig kapitalavkastning av bygget i driftsperioden, i stedet for å beregne økonomiske ringvirkninger i investeringsperioden. På denne måten blir alle de økonomiske ringvirkningene beregnet som årlige virkninger i driftsperioden.

Driftsresultat

For investeringen av bygget, vil dette inngå som en eiendel ved endt byggeperiode. Verdien av bygget vil være lik investeringskostnaden. For å beregne driftsresultatet av selve bygget, legger vi til grunn en årlig kapitalavkastning på fire prosent. Da vil årlig driftsresultat bli lik fire prosent av forventet investeringskostnad (P50).

Tabell 4-4: gir en oversikt over kostnadskalkylen. I ringvirkningsanalysen skal vi ta utgangspunkt i investeringskostnaden ekskludert merverdiavgift, da merverdiavgift er en ren overføring og gir ikke ringvirkninger. For å beregne dette må vi trekke fra merverdiavgiften fra både basiskostnaden og forventede tillegg. Med 25 prosent merverdiavgift, blir andelen merverdiavgift lik 20 prosent av kostnaden som trekkes fra.

Samlet gir dette en forventet investeringskostnad (P50) ekskludert merverdiavgift på 1 947 millioner kroner.² En kapitalavkastning på 4 prosent av dette beløpet tilsvarer omtrent 80 millioner kroner.

For den tekniske driften av bygget, som inkluderer verdibevarende vedlikehold og utskifting av bygningsmassen inkludert sceneteknikk og spesialutstyr, vil det ikke være noe forventet

Tabell 4-4: Kostnadskalkyle per 26.9.2025, ekskludert kostnader til Mack Øst

Kontoplan	Kostnad (mill. kroner)
Felleskostnader	211,9
Bygning	548,0
VVS	197,8
Elkraft	85,9
Ekonomi og automatisering	64,2
Andre installasjoner	210,2
Sum huskostnad	1 317,9
Utendørs	2,1
Sum entreprisekostnad	1 320,0
Generelle kostnader	213,4
Sum byggekostnad	1 533,5
Spesielle kostnader	299,0
Merverdiavgift	388,0
Basiskostnad	2 220,4
Forventede tillegg	214,1
Prosjektkostnad (P50)	2 434,5
Usikkerhetsavsetning	207,1
Kostnadsramme (P85)	2 641,6

Kilde: Kostnadskalkyle, usikkerhets- og LCC-analyse Kulturkvartalet i Tromsø (Norconsult, 2025).

Merknad: Kun kostnadene som tilfaller Tromsø kommune er inkludert. Tallene er hentet fra Tabell 6 i rapporten, hvor kostnadene til Mack Øst er ekskludert. Vi har summert opp kostnadene til KULKVA, Sceneteknikk og Utendørs teknisk infrastruktur.

overskudd. De er avhengig av økonomisk tilskudd for å drifte, samt at et eventuelt overskudd fra ett år vil gå inn i neste års drift i stedet for å bli tatt ut som utbytte. Vi legger derfor til grunn at årlig driftsresultat er lik null kroner av byggforvaltningen.

Lønnskostnader

Av investeringen i bygget, vil det ikke være noen lønnskostnader i denne beregningen.

² I forretningsplanen tar vi utgangspunkt i P85, mens her tar vi utgangspunkt i P50.

For byggteknisk drift, vil en andel av de årlige FDVU-kostnadene være lønnskostnader. Vi legger til grunn at kostnader til forvaltning og renhold er lønnskostnader, mens kostnader til drift- og vedlikehold, utskifting og utvikling og forsyning er kjøp av varer og tjenester (se Tabell 4-5). Dette er en liten forenkling, da f.eks. renhold innebære noe kjøp av varer og tjenester i tillegg til lønn.

Med disse forutsetningene, blir årlige lønnskostnader til byggforvaltning inkludert sceneteknikk lik 12 millioner kroner. Dersom man antar en gjennomsnittlig lønnskostnad per årsverk på 1 million kroner, tilsvarer dette 12 årsverk. Dette er tenkt at driftsorganisasjonen til Kulturkvartalet skal kjøpe inn fra eksterne leverandører og er derfor ikke inkludert i årsverkene til driftsorganisasjonen (hvor ringvirkningene er beregnet under konsert- og konferansedrift).

Kjøp av varer og tjenester

Slik som for lønnskostnader, vil det kun være kjøp av varer og tjenester av FDVU-kostnadene og ikke av investeringen i bygget. Samlede årlige kjøp av varer og tjenester anslås til 48 millioner kroner, som er summen av kostnader til drift, vedlikehold, utskifting, utvikling og forsyning (se Tabell 4-5).

4.7.2 Beregnede økonomiske ringvirkninger

Samlet gir disse forutsetningene grunnlag for å beregne direkte, indirekte og samlet nasjonal verdiskaping. Direkte bruttovirkninger er gitt av summen av driftsresultat og lønnskostnader.

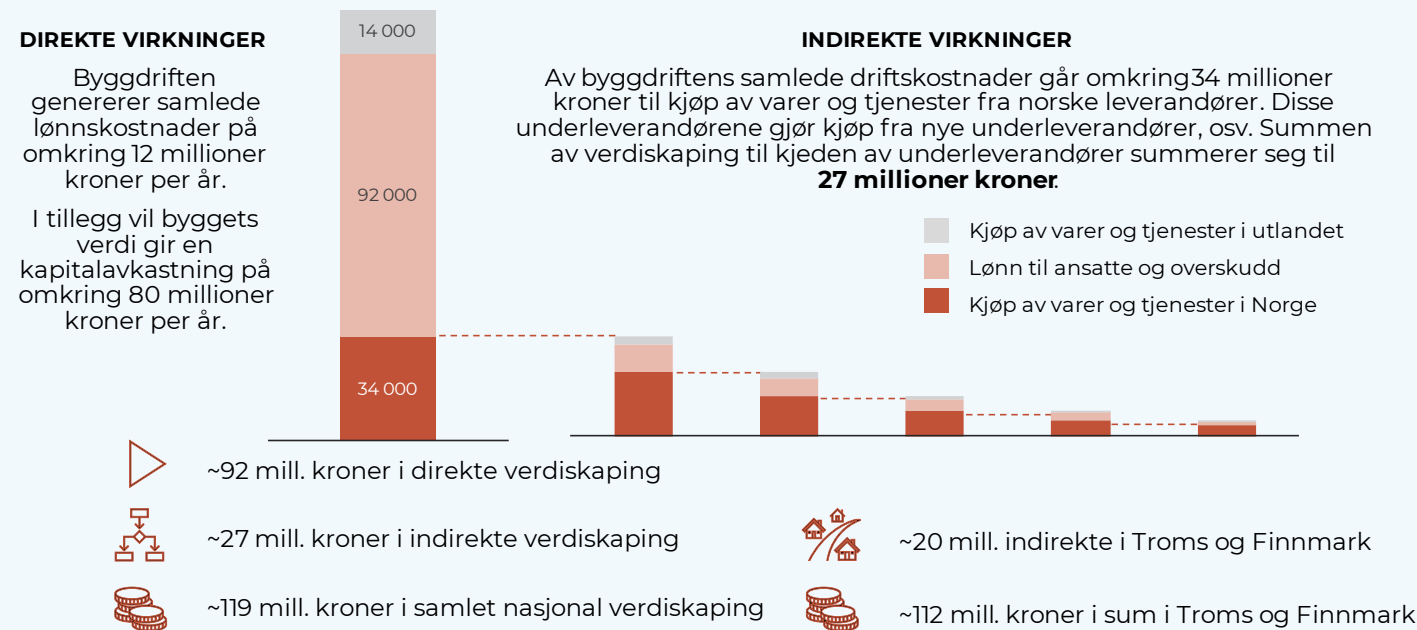
Tabell 4-5: Kostnader til forvaltning, drift, vedlikehold og utskifting for Kulturkvartalet (mill. kr)

Variabel	Bygg	Scene- teknikk	Utomhus	Totalt
Investerings-/prosjektkostnader	95,2	14,9	0,8	110,9
Forvaltningskostnader	4,0	0,0	0,0	4,0
Drift- og vedlikeholdskostnader	8,4	6,9	0,6	18,5
Utskifting- og utviklingskostnader	16,3	12,2	0,2	28,6
Forsyningskostnader	3,7	0,0	0,0	3,7
Renholdskostnader	8,0	0,0	0,0	8,0
Sum LCC	135,5	34,0	1,6	171,1
Sum FDVU-kostnader	40,3	19,0	0,8	60,2
Lønnskostnad av FDVU	12,0	0,0	0,0	12,0
Kjøp av varer og tjenester FDVU	28,3	19,0	0,8	48,2

Kilde: LCC-analyse forenklet forprosjekt (Norconsult, 2025).

Merknad: Til ringvirkningsanalysen antar vi at kostnader til forvaltning og renhold er lønnskostnader, mens resterende er kjøp av varer og tjenester. Avrundet til nærmeste 100 000.

Figur 4-7: Årlige økonomiske ringvirkninger knyttet til byggforvaltning

Indirekte virkninger er gitt som en andel av kjøp av varer og tjenester som tilfaller norske leverandører nedover verdikjeden. Dette er beregnet med Oslo Economics sin ringvirkningsmodell. En oppsummering av forutsetningene og resultatene er gitt videre, samt illustrert i Figur 4-7.

- Driftsresultat: 80 millioner kroner
- Lønnskostnader: 12 millioner kroner
- **Direkte verdiskaping: 92 millioner kroner**
- Kjøp av varer og tjenester: 48 millioner kroner
- **Indirekte verdiskaping: 27 millioner kroner**
- **Samlet nasjonal verdiskaping: 119 millioner kroner**

Med disse forutsetningene har vi beregnet at byggforvaltning gir 92 millioner kroner i direkte verdiskaping. Dette er summen av lønnskostnader og driftsresultat.

De indirekte virkningene summerer seg opp til omtrent 27 millioner kroner årlig av totalt kjøp av varer og tjenester på 48 millioner kroner. Samlet gir dette 119 millioner kroner årlig i samlet nasjonal verdiskaping fra byggforvaltningen av Kulturkvartalet (Figur 4-7).

All direkte verdiskaping tilfaller Tromsø kommune gjennom de lokale aktørene i Kulturkvartalet. I tillegg vil deler av den indirekte verdiskapingen gå til lokale aktører, og i vår ringvirkningsmodell vises dette fylkesvis for Troms og Finnmark.

Den indirekte verdiskapingen i Troms og Finnmark knyttet til byggforvaltning er 20 millioner kroner. Samlet gir dette 112 millioner kroner i verdiskaping til Troms og Finnmark.

- **Direkte verdiskaping: 92 millioner kroner**
- **Indirekte verdiskaping i Troms og Finnmark: 20 millioner kroner**
- **Samlet verdiskaping i Troms og Finnmark: 112 millioner kroner**

4.8 Samlede økonomiske ringvirkninger

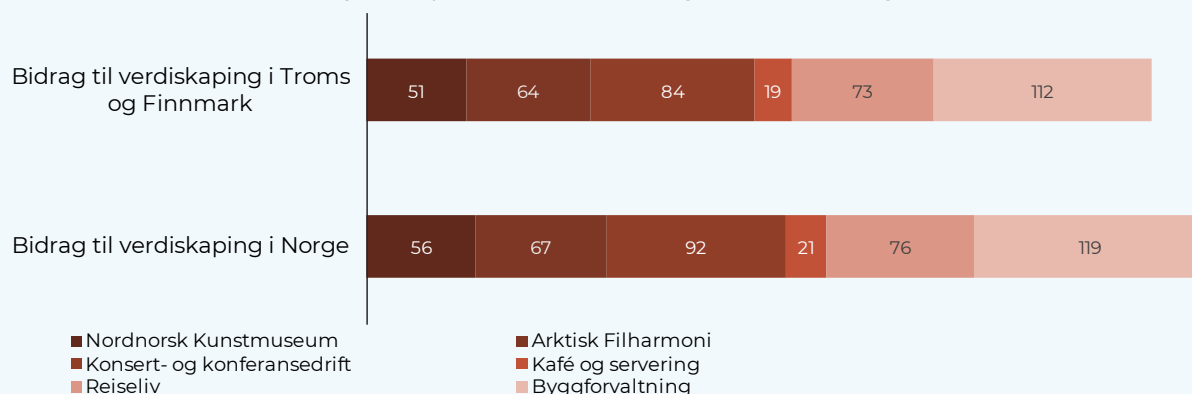
I dette kapittelet har vi beregnet økonomiske ringvirkninger av de ulike aktivitetene som vil foregå i Kulturkvartalet. Dette er fordelt på Nordnorsk Kunstmuseum, Arktisk Filharmoni, konsert- og konferansedrift, kafé og servering, reiseliv tilknyttet tilreisende til Kulturkvartalet og selve den byggetekniske driften av bygget. Samlet gir dette 431 millioner kroner i årlig bidrag til nasjonal verdiskaping. Den største andelen av dette kommer fra konsert- og konferansedriften, etterfulgt av reiselivsnæringen og museet og filharmonien.

Bidraget til verdiskapingen i Troms og Finnmark er beregnet til omtrent 403 millioner kroner per år

Figur 4-8: Samlede årlige økonomiske ringvirkninger av Kulturkvartalet

Summen av direkte og indirekte virkninger er omkring 431 millioner kroner. Dette inkluderer kapitalavkastningen som følger av investeringskostnadene, som utgjør 80 millioner kroner. Verdiskapingen som tilfaller Troms og Finnmark utgjør 403 millioner kroner per år.

Utenom byggforvaltningen kommer det største bidraget fra konsert- og konferansedriften. Aktivitet i reiselivsnæringen, skapt av tilreisende, står også for en vesentlig del av en samlede verdiskapingen.

5. Ikke-økonomiske ringvirkninger

I tillegg til de målbare økonomiske effektene vil Kulturkvartalet skape en rekke ikke-økonomiske ringvirkninger. Vi synliggjør en rekke virkninger inkludert omdømme og merkevare, natur, miljø og klima, kunnskap, forskning og innovasjon, by- og regionsutvikling, sosial inkludering og helse og kulturliv.

Dette kapittelet handler om de ikke-økonomiske ringvirkningene for Kulturkvartalet.

5.1 Tallgrunnlag

Vi har tatt utgangspunkt i et estimat over sysselsetting i kultursektoren i Tromsø, inkludert både kommunale kulturstillinger og private kulturnæringer. Videre har vi gjort et anslag for forskningssektoren samt oppdaterte tall for innbyggertall i Tromsø.

Kultursektoren i Tromsø

- Kommunale kulturstillinger (administrasjon, bibliotek, kulturskole, fritidstilbud, arenaer, m.m.): anslått 50–75 ansatte.
- Private kulturnæringer (kunstnere, gallerier, media, musikk, festivaler, design, arrangører m.m.): basert på SSBs andel sysselsatte i kulturnæring (ca. 2,2 % av sysselsettingen i Troms), anslått til om lag 1050 personer³
- Totalt estimat for kultursektoren (offentlig + privat): ca. 1 100–1 125 personer involvert i kulturrelatert arbeid i Tromsø.

Forskning og utvikling i Tromsø

- UiT – Norges arktiske universitet: ca. 3 800 ansatte totalt, med estimert 1 800–2 000 FoU-årsverk.
- I tillegg kommer årsverk til FoU fra andre bedrifter og institusjoner

Skjalg Fjellheim

Tidligere politisk redaktør, Nordnorsk debatt

«På mange måter er det [Kulturkvartalet] et prosjekt servert på et sølvfat for en arktisk hovedstad som har blitt en internasjonal toppdestinasjon, og som ønsker å ta nye steg.»

Foto: Dan Robert Larsen / NRK.

Befolkning i Tromsø

- Tromsø kommune hadde per 1. januar 2025 ca. 79 421 innbyggere.

5.2 Vurdering av ikke-økonomiske ringvirkninger

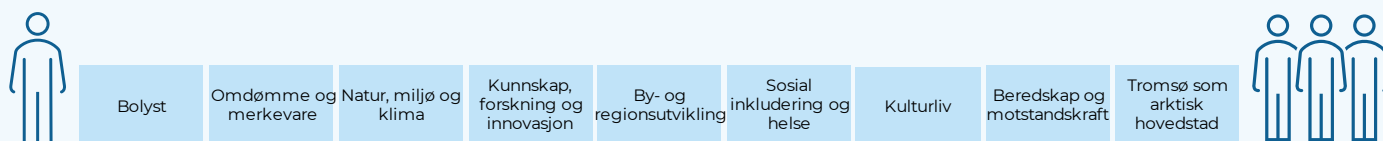
Vi vurderer ikke-økonomiske ringvirkninger av følgende virkninger:

- Bolyst
- Omdømme og merkevare
- Natur, miljø og klima
- Kunnskap, forskning og innovasjon
- By- og regionsutvikling
- Sosial inkludering og helse
- Kulturliv (kapasitet, kvalitet og bredde)

I neste delkapittel vurderer vi også virkningen på følgende:

- Beredskap og motstandskraft
- Tromsø sin posisjon som arktisk hovedstad

Figur 5-1: Sentrale ikke-økonomiske ringvirkninger av Kulturkvartalet

³ Dette er kanskje noe høyere grunnet høyere tetthet av ansatte i kultur i Tromsø enn øvrige kommuner i Troms

5.2.1 Bolyst

Kulturkvartalet vil kunne bidra vesentlig til økt bolyst i Tromsø og regionen. Prosjektets samfunns mål slår fast at tiltaket skal «... øke bo- og reiselyst for innbyggere og tilreisende til regionen». Dette handler ikke bare om trivsel og livskvalitet for dagens innbyggere, men også om evnen til å tiltrekke og beholde kompetanse som er avgjørende for samfunnsutviklingen. Rekruttering av nøkkelpersonell til helse- og omsorgssektoren, universitetet, forskningsmiljøer og Forsvaret avhenger av at byen og landsdelen kan tilby mer enn natur og friluftsliv. Et variert og kvalitativt kulturtilbud er en sentral del av slike lokaliseringsvalg, både for enkeltpersoner, familier og større virksomheter. Erfaringer fra andre byer, som Kristiansand og Skellefteå, viser at etablering av store kulturinstitusjoner har hatt direkte betydning for rekruttering og bolyst. Kulturkvartalet vil også bidra til at korttidsansatte med spesialkompetanse lettere ønsker å bli værende, noe som gir større stabilitet i viktige samfunnsfunksjoner.

Kvantum

Bolyst-effekten berører et stort antall mennesker – både dagens befolkning (80 000 i Tromsø og langt flere i regionen) og fremtidige innflyttere. Selv om effekten for hver enkelt husholdning kan være moderat, er antallet berørte så stort at samlet kvantum vurderes som stort positivt.

Enhetsverdi

Verdien av økt bolyst per innbygger anses som høy. Bolyst påvirker grunnleggende velferd gjennom trivsel, livskvalitet og attraktivitet, og har i tillegg stor betydning gjennom rekruttering av kritisk kompetanse og evne til å beholde innbyggere. Samtidig er kulturtilbud bare en av mange ting som påvirker bolysten til et område. Enhetsverdien er derfor vurdert som middels.

Samlet vurdering

Med stort positivt kvantum og middels enhetsverdi anslås den samlede effekten på bolyst til stor positiv. Kulturkvartalet vil kunne bli et viktig virkemiddel for å styrke Tromsø og Nord-Norge som attraktive steder å bo, både for dagens innbyggere og for nye tilflyttere.

Tabell 5-1: Vurdering av bolyst

Beskrivelse	Vurdering
Kvantum	Stort positivt
Enhetsverdi	Middels
Samlet vurdering	Stor positiv

«Et bredt og mangfoldig kulturtilbud bidrar til å styrke steders attraktivitet, og det er en viktig faktor for å styrke opplevelsen av fellesskap, identitet og livskvalitet. Tilgang på både kultur- og naturopplevelser har stor betydning for valg av bosted.»

Kilde: Meld. St. 37 (2020-2021) (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2021).

5.2.2 Omdømme og merkevare

Kulturkvartalet vil ha stor symbolverdi og markedsføringsverdi for Tromsøs som by. Et slikt prestisjeprosjekt – designet som et iøynefallende signalbygg – vil kunne styrke byens omdømme både nasjonalt og internasjonalt. Bygningen blir et nytt landemerke i bybildet, noe som kan øke stoltheten blant byens innbyggere og synliggjøre Tromsø som en satsingsvillig kulturby. Prosjektet kan også bidra til å gjøre Tromsø mer attraktiv for turister, studenter og kunnskapsarbeidere, ved at byen får et rikere kulturtilbud og en tydeligere profil.

Kvantum

Omdømmeeffekten antas å være bredt positiv men indirekte. Det vil si at hele byens befolkning (80 000) og næringsliv i noen grad kan nyte godt av et forbedret omdømme (f.eks. gjennom økt turisme og investeringsvilje), men effekten per innbygger er relativt diffus. Vi vurderer kvantumet som middels positivt – mange berøres, men endringen i den enkeltes velferd er moderat.

Enhetsverdi

Verdien av forbedret omdømme per berørt enhet (by/ region) anses som middels. Et godt omdømme har positiv effekt på lokal stolthet og tiltrekningskraft, men er ikke like håndfast som f.eks. helse- eller inntektsgevinster. Likevel kan merkevarebygging av Tromsø gi merkbare velferdsbidrag over tid gjennom stolthet og tilhørighet, samt økonomiske ringvirkninger.

Samlet vurdering

Basert på et middels positivt kvantum og middels enhetsverdi anslås den samlede samfunnsøkonomiske verdien av omdømmeeffekten til å være stor positiv. Kulturkvartalet vil altså i betydelig grad løfte Tromsøs merkevare og identitet som kulturby. (Kvalitativ kategori: stor positiv virkning.)

Tabell 5-2: Vurdering av omdømme og merkevare

Beskrivelse	Vurdering
Kvantum	Stort positivt
Enhetsverdi	Middels
Samlet vurdering	Stor positiv

5.2.3 Natur, miljø og klima

Et byggeprosjekt av denne størrelse vil alltid medføre miljø- og klimabelastninger i form av ressursbruk, energiforbruk og klimagassutslipp fra materialproduksjon og bygging. Samtidig legger prosjektet vekt på bærekraftige løsninger: tomten er et sentrumsnært allerede utbygd område (gjenbruk av tidligere industrigrunn), og vinnerutkastet har et kompakt volum med begrenset fasadeareal – en utforming som gir fordeler fra et bærekraftsperspektiv. Bygget planlegges med fokus på energieffektivitet og miljøvennlige materialvalg i tråd med FNs bærekraftsmål (Tromsø kommune, u.å.). Det er altså ventet at Kulturkvartalet vil tilfredsstille høye miljøstandarder (f.eks. BREEAM-NOR-sertifisering) og ha moderne klimateknologi som reduserer driftsutslipp.

I tillegg gir prosjektet en særskilt miljøgevinst ved at flere institusjoner samlokaliseres i ett bygg. Nordnorsk Kunstmuseum, Arktisk Filharmoni og andre funksjoner kunne i prinsippet ha utløst behov for separate bygg, med tilhørende større ressursbruk og klimagassutslipp. Gjennom sambruk av fellesarealer og tekniske løsninger oppnås arealgevinster og en lavere samlet miljøbelastning enn om funksjonene ble etablert hver for seg.

Likevel kan ikke alle miljøpåvirkninger elimineres – bl.a. vil selve byggefasen medføre CO₂-utslipp, og et økt aktivitetsnivå kan gi noe høyere energibruk i drift enn dagens situasjon.

Kvantum

Miljøvirkningen vurderes som overveiende negativ, men begrenset i kvantum. Prosjektet berører i hovedsak det globale klimaregnskapet (gjennom utslipp) og lokalmiljøet i byggeperioden (støv, støy). Siden tiltaket skjer i bymessig, allerede utbygd miljø, er direkte naturinngrep minimal. Klimautslippene fra ett bygg er relativt små sett i global sammenheng. Vi klassifiserer kvantumet som lite negativt.

Enhetsverdi

Enhetsverdien av miljøskaden – dvs. velferdstapet per enhet utslipp/naturbelastning – anses som middels. Klimagassutslipp har reelle kostnader for samfunnet (knyttet til klimaendringer), men prosjektet bidrar kun marginalt til dette totalbildet. Tilsvarende er lokal forurensning fra bygging midlertidig og håndterbar. Samtidig er miljøverdier prinsipielt viktige; redusert utslipp og naturbelastning har høy prioritet, noe som reflekteres i fokus på bærekraft i prosjektet.

Samlet vurdering

Kombinasjonen av lite negativt kvantum og middels enhetsverdi tilsier at den totale miljøpåvirkningen er liten negativ. Det vil si en mindre samfunnsøkonomisk kostnad knyttet til natur, miljø og klima. Denne negative effekten anses likevel begrenset, gitt tiltak for grønn bygging og prosjektets kompakte, sentrumsnære karakter. (Kvalitativ kategori: liten negativ virkning.)

Tabell 5-3: Vurdering av natur, miljø og klima

Beskrivelse	Vurdering
Kvantum	Lite negativt
Enhetsverdi	Middels
Samlet vurdering	Liten negativ

5.2.4 Kunnskap, forskning og innovasjon

Kulturkvartalet kan legge til rette for forskning og innovasjon innen kunst- og kulturfeltet. Nordnorsk Kunstmuseum får nye fasiliteter inkludert klimastabile magasiner og verksteder, som vil forbedre mulighetene for konservering og forskning på kunst. Samlokaliseringen av visuell kunst og musikk åpner også for tverrfaglige prosjekter og nybrottsarbeid. Arktisk Filharmoni vil få fasiliteter som legger til rette for økt produksjon og nyskaping.

Kulturkvartalet etableres i et område med høy konsentrasjon av kunnskaps- og kulturinstitusjoner. I umiddelbar nærhet ligger Universitetet i Tromsø med kunsthøgskolen (Musikkonservatoriet og Kunstakademiet), Framsenteret og det planlagte Norges arktiske universitetsmuseum i kombinasjon med Hålogaland Teater gir dette et unikt mulighetsrom for samarbeid på tvers av kunst, vitenskap og samfunnsutvikling.

Betydningen strekker seg utover kunst- og kulturforskning alene. Den store samlingsarenaen i Kulturkvartalet er også tenkt brukt til større

forsknings- og innovasjonskonferanser, samt formidlingsarrangementer som kobler academia, næringsliv og kulturfeltet. Med beliggenheten midt i et kunnskaps- og kulturknutepunkt vil Kulturkvartalet dermed kunne fungere som en betydelig formidlingsarena både regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Man kan også forvente en styrking av tekniske produksjonsmiljøer.

Kvantum

Effektene på FoU og innovasjon vil trolig komme en relativt begrenset gruppe direkte til gode, primært fagmiljøene ved kulturinstitusjonene og deres samarbeidspartnere. Antallet som "berøres" direkte er derfor lite (ansatte, forskere, studenter), og vi vurderer kvantumet som lite positivt. Samtidig kan fruktene av FoU-innsatsen – nye kunnskaper, metoder eller kunstneriske uttrykk – på sikt spres til et større publikum.

Enhetsverdi

Ny kunnskap og innovasjon har i utgangspunktet høy samfunnsmessig verdi per enhet, særlig når det gjelder bevaring av kunst og utvikling av kulturlivet. Vi vurderer enhetsverdien som høy, da hvert nye forskningsresultat eller innovative løsning innen kunstfeltet kan ha varig verdi (f.eks. bedre bevaring av kulturarv, ny attraksjonskraft, effektivisering eller nye samarbeidskonstellasjoner).

Samlet vurdering

Et lite positivt kvantum kombinert med høy enhetsverdi gir samlet en middels positiv effekt. Kulturkvartalet vil altså ha en moderat positiv samfunnsøkonomisk verdi knyttet til FoU og innovasjon: det vil stimulere til noe nytenkning og kunnskapsutvikling i regionen, om enn i begrenset kvantum totalt sett. (Kvalitativ kategori: middels positiv virkning.)

Tabell 5-4: Vurdering av kunnskap, forskning og innovasjon

Beskrivelse	Vurdering
Kvantum	Lite positivt
Enhetsverdi	Høy
Samlet vurdering	Middels positiv

5.2.5 By- og regionsutvikling

Kulturkvartalet er planlagt som katalysator i utviklingen av en ny bydel i Tromsø sentrum. Prosjektet omfatter ikke bare selve kulturbygget, men vil utløse tilgrensende investeringer i offentlig rom. Flyttingen av aktivitet til Mack-tomten (tidligere bryggeriområde) vil transformere et

Gunnar Wilhelmsen

Ordfører i Tromsø

«Sammen med det nye universitetsmuseet, Framsenteret, Kunstakademiet, Hålogaland Teater (HT), Polaria og Tromsø kunstforening, vil denne delen av byen bli et nytt og viktig tyngdepunkt – med kunst, kultur, forskning, utdanning og formidling.»

Kilde: itromsø.no (2020)

Foto: Tromsø kommune

underutnyttet havneområde til et levende byrom, integrert med resten av sentrum. Et sammenhengende kulturkvartal kan legge til rette for en mer bærekraftig byutvikling, med vekt på tilgjengelighet og miljøvennlig design.

Kulturkvartalet som en betydelig publikumsmagnet vil skape økt trafikk og grunnlag for byliv i området. Arkitektonisk er bygget utformet for å være åpent og inviterende mot omgivelsene, med en stor foajé ("tredje rom") som binder sammen funksjonene og vil være tilgjengelig som et offentlig innendørs byrom. Totalt sett forventes positive ringvirkninger for bymiljøet: styrket sentrumsattraktivitet, økt bolyst (omtalt som egen virkning), potensielt høyere eiendomsverdier og stimulans til videre byutvikling rundt kvartalet.

Kulturkvartalet har også stor betydning på regionalt nivå. Arktisk Filharmonik har allerede et bredt nedslagsfelt, og deres publikumsundersøkelser viser at omtrent 17 prosent av publikum på konsertene i Tromsø er tilreisende. Dette viser at tilbudet har betydelig tiltrekningskraft utover byens grenser og bidrar til å styrke Tromsø som landsdelssenter. Realiseringen av Kulturkvartalet vil dermed ikke bare berøre byens befolkning, men hele Nord-Norge gjennom økt kulturtilbud, styrket reiselyst og flere besøk.

Kulturkvartalet vil også påvirkes av andre parallelle prosjekter i regionen. Utbyggingen av ny innfartsvei til Tromsø sørfra gjennom Østre Malangen-korridoren vil korte ned reisetiden til byen og gjøre Kulturkvartalet mer tilgjengelig for en større del av befolkningen i regionen. Ny vei gir tidsbesparelser

til Tromsø på om lag én time fra Finnsnes og opptil tre kvarter fra Bardufoss (Oslo Economics, 2025). Slik sett vil veiprosjektet bidra til å styrke sammenhengen mellom Tromsø og omlandet, og Kulturkvartalet kan styrke Tromsø som reisemål og som et felles kulturelt møtested.

Kvantum

Virkningen på byutvikling vurderes som betydelig og vidtrekkende. Hele Tromsø sentrum og indirekte byens og regionens befolkning vil nyte godt av et mer vitalt bysentrum. At et industrielt tomteområde omdannes til en kulturell møteplass med park og aktivitet, berører mange innbyggere og besøkende positivt. Vi klassifiserer kvantumet som stort positivt.

Enhetsverdi

Kvaliteten på bymiljøet har høy velferdsverdi per innbygger. Et attraktivt og funksjonelt bysentrum øker livskvaliteten (tilgang til rekreasjon, estetikk, trygghet) og kan redusere reisebehov. Vi anser enhetsverdien som middels til høy, og velger middels for å være konservativ. Selv med moderat anslag er det klart at hver enhet av forbedret bymiljø (f.eks. en ny park, et trygt møtested) gir merkbare velferdsgevinster for dem som bruker byen.

Samlet vurdering

Kulturkvartalets bidrag til byutvikling vurderes som stor positiv. Et stort positivt kvantum kombinert med middels enhetsverdi plasserer effekten høyt på skalaen. Prosjektet vil i stor grad forbedre byens urbane landskap og fremme en attraktiv bykjerne. (Kvalitativ kategori: stor positiv virkning.)

Tabell 5-5: Vurdering av by- og regionsutvikling

Beskrivelse	Vurdering
Kvantum	Stort positivt
Enhetsverdi	Middels
Samlet vurdering	Stor positiv

5.2.6 Sosial inkludering og helse

En sentral målsetting er at det nye Kulturkvartalet skal være en inkluderende kulturarena – “en ny møteplass for alle” i regionen. Bygget utformes universelt, med full tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne, og lav terskel for deltagelse i hverdagslige kulturaktiviteter. Dette kan få positive effekter på sosial inkludering: Flere befolkningsgrupper (ungdom, eldre, minoriteter, personer med funksjonsnedsettelse) vil kunne ta

Ulrikke Benestad
Prosjektleder Relæxt, Arktisk Filharmoni

«Relæxt handler ikke om å tilrettelegge for enkeltopplevelser, men om å bygge bærekraftige samfunnsstrukturer. Når mennesker som tidligere har stått utenfor får tilgang til kunst og kultur, styrker vi medborgerskap, livskvalitet og fellesskap – verdier som igjen reduserer utenforskap og skaper samfunnsøkonomiske gevinster. For oss i Arktisk Filharmoni er Relæxt en investering i både kulturell og sosial bærekraft, der ringvirkningene strekker seg langt utover den enkelte konsert.»

Foto: Jan Fredrik Frantzen

Hva er Relæxt?

Relæxt er kunst- og kulturopplevelser med mer avslappede rammer. Det er kulturlivets forsøk på å gjøre konserter og teaterforestillinger tilgjengelig for alle på ordentlig. Relæxte konserter er åpen for alle, men de er spesielt tilpasset for barn, voksne og familier som kan oppleve det som utfordrende å delta på ordinære forestillinger.

Arktisk Filhamoni etablerte Relæxt i samarbeid med Hålogaland Teater, Nordlysfestivalen, Tromsø internasjonale filmfestival og TIFF Junior. Nordnorsk Kunstmuseum går også inn i samarbeidet om Relæxt som det første museet i Norge.

del i kulturlivet når fasilitetene er bedre tilpasset og tilbudet bredere. For eksempel kan foajéområdene brukes til uformelle arrangementer, frivillighetsaktiviteter, eller som varmetue i mørketiden – noe som kan motvirke ensomhet og isolasjon. Forskere peker på at deltakelse i kunst- og kulturaktiviteter kan ha positive helseeffekter, både psykisk og fysisk (Giske, 2024). Kunst og kultur “kan være nøkkelen til bedre psykisk og fysisk helse” – det gir mening, mestring og lindring som går utover ren underholdning. Dermed kan et rikt kulturtilbud i et åpent hus bidra til økt livskvalitet og folkehelse i Tromsø.

Kvantum

Mange innbyggere kan få glede av de sosiale og helsemessige effektene, direkte eller indirekte. Likevel vil ikke alle benytte seg av kulturtilbudet; typisk er det en andel av befolkningen som er

aktive kulturbrukere. Vi anslår kvantumet som middels positivt – en betydelig del av befolkningen vil oppleve bedret livskvalitet eller inkludering, men det er ikke universelt.

Enhetsverdi

For de som faktisk blir inkludert eller får bedret helse gjennom kulturtilbudet, er velferdsgevinsten per person potensielt høy. Økt sosial tilhørighet og bedre psykisk helse har stor verdi for livskvaliteten. Samfunnsmessig kan slike gevinster også bety reduserte helseutgifter eller økt produktivitet på sikt. For forsiktighetens skyld settes enhetsverdien til middels, da effektene på individnivå varierer.

Samlet vurdering

Kombinasjonen av middels positivt kvantum og middels enhetsverdi gir samlet en middels positiv virkning. Kulturkvartalet forventes altså å gi en moderat positiv samfunnsnytte ved å fremme inkludering og folkehelse. Det blir et sosialt møtested som kan øke samhold og livskvalitet i befolkningen. (Kvalitativ kategori: middels positiv virkning.)

Tabell 5-6: Vurdering av sosial inkludering og helse

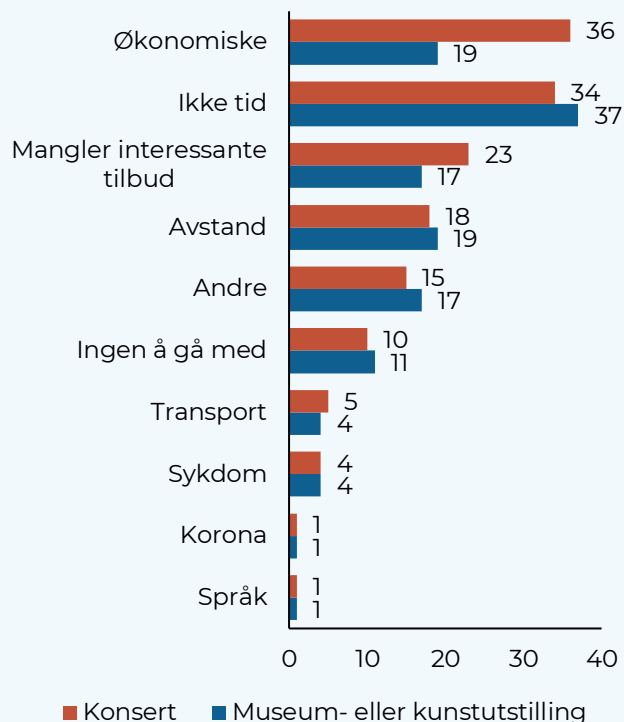
Beskrivelse	Vurdering
Kvantum	Middels positivt
Enhetsverdi	Middels
Samlet vurdering	Middels positiv

5.2.7 Kulturliv (kapasitet, kvalitet og bredde)

Den kanskje viktigste effekten av Kulturkvartalet er løftet det gir for det lokale og regionale kulturlivet. Tromsø kommune konkluderer med at de i dag har utilstrekkelige scener, øvingsrom og utstillingslokaler. Dette begrenser både kapasiteten (hvor mange og hvor store arrangementer man kan ha) og kvaliteten (tekniske og akustiske forhold, publikumsopplevelse) på kulturtilbudet, i tillegg til at bredden i tilbudet blir smalere enn potensialet. Med Kulturkvartalet vil kapasiteten øke dramatisk: En hovedsal på 1200 plasser åpner for store konserter, opera og turnéteater som tidligere ikke kunne gjeste Tromsø. En ny kammersal gir rom for eksperimentelle og lokale produksjoner. Utstillingsarealet for Nordnorsk Kunstmuseum vil øke, slik at flere og større kunstutstillinger kan vises samtidig.

Kvalitetsmessig bygges salene med førsteklasses akustikk og fasiliteter skreddersydd til formålet, noe

Figur 5-2: Barrierer mot ønsket besøk etter årsak for konserter og museum (2023)

Kilde: SSB tabell 13508.

som vil heve det kunstneriske nivået og publikumsopplevelsen betraktelig. Breddeaspektet styrkes også: Samlokaliseringen legger til rette for tverrkunstneriske prosjekter og samarbeid mellom institusjoner og det frie kulturlivet (foajéområdet kan brukes til workshops, festivaler, etc. i partnerskap med kommunale kulturtilbud). Totalt sett vil det legges til rette for at Tromsøs kulturliv får et løft – mer aktivitet, bedre kvalitet og et rikere mangfold av uttrykk. Dette forplanter seg til hele befolkningen gjennom et bedre kulturtilbud og flere muligheter for deltakelse i kunst og kultur, enten som publikum eller utøvere.

Kvantum

Kulturliv-effekten berører en bred gruppe. Alle kulturaktører i Tromsø (orkesteret, museet, andre profesjonelle kunstnere, amatørfeltet, fri scenekunst etc.) påvirkes direkte ved at de får tilgang på bedre infrastruktur. Publikum i regionen påvirkes ved at tilbudet utvides. Over tid kan denne virkningen strekke seg til hele Nord-Norge ved at Tromsø blir et sterkere tyngdepunkt for kultur. Vi vurderer kvantumet som stort positivt. Dette er selve begrunnelsen for prosjektet – svært mange vil på et eller annet vis nyte godt av et rikere kulturliv, enten de er aktive utøvere eller deltakere i publikum.

Enhetsverdi

Verdien av et velfungerende kulturliv er grunnleggende høy. Kultur har egenverdi som kilde til opplevelse, identitet og samfunnsengasjement. At kunstnere får gode arbeidsvilkår og publikum får store kunstopplevelser, har stor velferdsbetydning per tilfelle. For den enkelte kan en konsert eller utstilling gi dyp mening, inspirasjon eller læring – effekter som ikke er mulig å måle i kroner. Vi anser enhetsverdien som høy for denne virkningen.

Samlet vurdering

Kulturkvartalets bidrag til kulturlivet er vurdert som svært stor positiv. Med stort positivt kvantum og høy enhetsverdi havner effekten i øverste kategori på verdiskalaen. Samfunnsøkonomisk vil det nye kulturhuset innebære en svært betydelig positiv virkning ved å øke kulturell verdiskaping, talentutvikling og publikums velferd i landsdelen. (Kvalitativ kategori: svært stor positiv virkning.)

Tabell 5-7: Vurdering av kulturliv

Beskrivelse	Vurdering
Kvantum	Stort positivt
Enhetsverdi	Høy
Samlet vurdering	Svært stor positiv

5.3 Andre virkninger og betraktninger

I tillegg til de ikke-økonomiske ringvirkningene vi har beskrevet, synliggjør vi effektene på følgende to virkninger:

- Beredskap og motstandskraft
- Tromsøs posisjon som arktisk hovedstad

5.3.1 Beredskap og motstandskraft

I en tid preget av økt fokus på samfunnssikkerhet og beredskap kan selv et kulturbygg ha relevante bidrag. For det første vil Kulturkvartalet være en stor offentlig tilgjengelig bygning i sentrum – i krisesituasjoner (eksempelvis evakuering ved brann i sentrum, ekstremvær, strømbrydd eller lignende) kan en slik arena fungere som en evakuerings- og samlingsplass for befolkningen. For det andre bidrar et levende kulturliv til sosial samhold og tillit, noe som kan styrke motstandskraften og er verdifullt i urolige tider.

EU-rapporten «Culture and Democracy, The Evidence» (European Commission et al., 2023) viser at det er en klar og positiv sammenheng mellom andel av borgere som deltar i kulturelle aktiviteter

Eirik Kristoffersen

Forsvarssjef

«Hvis man skal vinne en kamp, så er det forsvarsviljen det kommer an på, og den viljen er samfunnets motstandskraft. Det er der kulturen kommer inn som beredskap. Gjennom kultur bygger vi motstandskraft, det er der vi kan utfordre sannhetene. Kultur binder folk sammen. Dette er en viktig del av forsvarsviljen.»

Kilde: Aftenposten (2025). Hvilken kultur er det egentlig som skal inngå i totalforsvaret?

Foto: Torgeir Haugaard, Forsvarets mediearkiv

Bodil Kjelstrup

Direktør Hålogaland Teater

«I en beredskapssammenheng og i krisetider er det viktig å ha noe å samle oss om og noe som samler oss. Nasjonen Norge er bygget på en identetskultur som ikke har inkludert den nordnorske- eller kystkulturen. Historier fra nord har vært underrepresentert i den felles historiefortellingen som har bygget opp vår nasjonale identitet. Hålogaland teater bidrar til at nordnorske historier blir en del av den felles historiefortellingen.»

Foto: Marianne Bera Johnsen

og aktivt medborgerskap, demokrati og sosial tilhørighet. Rapporten viser blant annet at deltakelse i kulturelle aktiviteter bidrar til økt sannsynlighet for å stemme ved valg, utføre frivillig arbeid og utvikle positive sosiale holdninger knyttet til demokratiske verdier og identiteter. Et kulturbygg kan således fungere som en arena for mobilisering av sivilsamfunn og frivillige ved kriser – f.eks. at man gjennom kulturarrangementer skaper samhold eller sprer viktig informasjon på en måte som engasjerer.

Den nye Totalberedskapsmeldningen (Meld. St. 9 (2024-2025)) peker på kulturen, kulturarvens og

medienes betydning for sivil motstandskraft. Regjeringen mener det er viktig å med sterke og uavhengige kunst- og kulturinstitusjoner som evner å ivareta kulturarv og opprettholde kulturelle aktiviteter under kriser og krig. Kultur, kulturarv og kulturaktører er viktig også i kriser og krig. Kulturarven er både mål, middel og motstandskraft. Dette er understreket i FNs sikkerhetsråds resolusjon 2347 fra 2017 (UN. Security Council, 2017) som sier at kulturarven, som uttrykk og representant for et samfunns identitet, bevisst blir brukt som mål og virkemiddel i terror, krig og konflikt.

Kvantum

Beredskapsmessige effekter er vanskelig å tallfeste og vil heldigvis sjelden komme til anvendelse. Kvantumet av en eventuell beredskapsgevinst er lite positivt under normale omstendigheter (i det daglige merker man det ikke), men ved en hypotetisk krise kan potensielt mange drar nytte av at bygget finnes.

Enhetsverdi

Enhetsverdien av økt robusthet er høy idet hvert tilfelle hvor liv og helse beskyttes eller samfunnsfunksjoner opprettholdes, er svært verdifullt. Samlet vurderer vi enhetsverdien som middels.

Samlet vurdering

Samlet sett vil vi karakterisere dette som en liten til middels positiv tilleggsvirkning. Den er altså positiv, men av underordnet betydning i fredstid. Like fullt bør videre planlegging inkludere beredskapshensyn – f.eks. utarbeide planer for ev. bruk av Kulturkvartalet som evakueringssenter, øvelser i publikumsikkerhet, og robuste løsninger (reservekraft, kommunikasjon) integrert i bygget.

Tabell 5-8: Vurdering av beredskap og motstandskraft

Beskrivelse	Vurdering
Kvantum	Lite positivt
Enhetsverdi	Middels
Samlet vurdering	Liten positiv

5.3.2 Tromsø som arktisk hovedstad

«Tromsø er den arktiske hovedstaden», sa statsminister Jonas Gahr Støre under sitt besøk i Tromsø under Arctic Frontiers i januar i 2024 (Regjeringen.no, 2024; Methi, 2024). Det er verken uten grunn eller tilfeldig at statsministeren stadfester Tromsøs rolle som arktisk hovedstad.

Som utenriksminister sørget han for at Arktisk råd sitt permanente sekretariat ble etablert i Tromsø i 2013. En konsekvens av denne viktige etableringen er at et titalls arktiske institusjoner har etablert seg i Tromsø. Byen har i tillegg fått en amerikansk diplomatisk representasjon og Utenriksdepartementet har stasjonert en medarbeider her. Dette setter Tromsø på kartet på en ny måte; byens historiske rolle som Porten til Ishavet blir nå også et internasjonalt samlingsted for institusjoner og aktører som har Arktis som faglig eller politisk interessefelt. Tromsø blir ofte omtalt som den arktiske hovedstaden. Dette er på grunn av byens sentrale rolle i arktisk forskning, politikk og samarbeid, samt dens status som et knutepunkt for aktiviteter i nordområdene Tromsø huser viktige arktiske organisasjoner som det permanente sekretariatet for Arktisk Råd, Norsk Polarinstitutt, UiT Norges arktiske universitet, Arctic Economic Council, og Arctic Mayors Forum.

Som den arktiske hovedstaden kan Tromsø utøve rollen som vertskap for de viktigste arktiske organisasjonene og styrke byens kvaliteter knyttet til forskningsbasert kunnskap, klimakompetanse, kulturelle manifestasjoner av nord eller nordområdepolitikk. Tromsø har blitt et internasjonalt møtested for og om Arktis.

Kulturkvartalet vil kunne styrke denne posisjonen. For det første vil et slikt bygg kunne gi internasjonal oppmerksomhet; Tromsø vil med ett ha det fremste kulturhuset i Arktis, noe som kan trekke internasjonale kulturaktører og besøkende til byen. Allerede planlegges det for at den nye storsalen skal muliggjøre at Tromsø er vertskap for store konferanser, kongresser og messer, i tillegg til kulturarrangementer. Dette betyr at viktige internasjonale møter, eksempelvis innen klimaforskning, arktisk politikk eller næringsliv, lettere kan legges til Tromsø når fasilitetene er på topp. Dermed kobles byens sterke kunnskapsmiljøer tettere sammen med kulturarenaen. Slik bygges Tromsøs internasjonale profil videre ut: byen fremstår som en moderne, kreativ og kunnskapsrik arktisk metropol. Overfor resten av landet og verden vil investeringen signalisere at Tromsø satser på kvalitet og kultur, noe som kan gi økt gjennomslag i rollen som talerør for nord.

Kvantum

Denne effekten overlapper delvis med omdømme, men retter seg mot Tromsøs strategiske rolle. Kvantumet vurderes som middels positivt: Det angår først og fremst Tromsøs status i forhold til omverdenen – noe som indirekte berører

innbyggerne (via stolthet, muligheter) og i noen grad institusjoner (flere samarbeid).

Enhetsverdi

Enhetsverdien av en styrket arktisk hovedstadsrolle er middels. Det er verdifullt at Nord-Norge har et sterkt sentrum som kan tiltrekke seg internasjonal aktivitet, men verdien er primært av kvalitativ/strategisk art fremfor direkte velferd for hver enkelt.

Samlet vurdering

Samlet gir dette en middels positiv virkning. Kulturkvartalet vil altså moderat bidra til å befeste Tromsø som Arktis' kulturelle og kunnskapsmessige hovedstad. Dette er en gevinst som, om enn ikke umiddelbart målbar, kan ha langsiktig betydning for regionens utvikling og identitet.

Tabell 5-9: Vurdering av Tromsø som arktisk hovedstad

Beskrivelse	Vurdering
Kvantum	Middels positivt
Enhetsverdi	Middels
Samlet vurdering	Middels positiv

5.4 Oppsummering av ikke-økonomiske ringvirkninger

Tabell 5-10 viser en verdimatrise som oppsummerer vurderingene av de ikke-prissatte virkningene. Hver

virkning er kvalifisert med anslått kvantum (kvantum) og enhetsverdi, samt den utledede samlede verdien på kvalitativ skala.

Verdimatriseanalysen viser at Kulturkvartalet i Tromsø har et bredt spekter av samfunnsnyttige effekter som ikke kan måles i kroner, men som bør tillegges vekt i beslutningsgrunnlaget. Samlet sett gir verdianalysen en klar anbefaling om at prosjektet vil gi betydelige samfunnsmessige gevinster utover de rent økonomiske. Særlig er effekten på det profesjonelle og frivillige kulturlivet vurdert til å være svært betydelig, mens også byutvikling og byens omdømme får et stort løft. Effekter knyttet til innovasjon og sosial inkludering er positive, men mer avhengig av hvordan prosjektet utformes og drives i praksis (derav "middels positiv"). Tilleggsbetraktningene beredskap og arktisk posisjon er verdsatt som bonusgevinster av mindre skala, men like fullt av interesse.

Byggingen av et nytt kulturhus for Arktisk Filharmoni og Nordnorsk Kunstmuseum vil ikke bare gi umiddelbare kulturelle fordeler, men også sette i gang en rekke ringvirkninger som vil påvirke samfunnet på forskjellige nivåer. Dette prosjektet har potensial til å bli en katalysator for utvikling, samarbeid, og innovasjon både lokalt, regionalt og nasjonalt. Det vil være viktig for alle aktørene å dra nytte av disse mulighetene for å maksimere den positive effekten av det nye kulturkvartalet.

Tabell 5-10: Vurdering av ikke-økonomiske ringvirkninger

Virkning	Kvantum	Enhetsverdi	Samlet verdi
Bolyst	Stort positivt	Middels	Stor positiv
Omdømme og merkevare	Stort positivt	Middels	Stor positiv
Natur, miljø og klima	Lite negativt	Middels	Liten negativ
Kunnskap, forskning og innovasjon	Lite positivt	Høy	Middels positiv
Byutvikling	Stort positivt	Middels	Stor positiv
Sosial inkludering og helse	Middels positivt	Middels	Middels positiv
Kulturliv (kapasitet, kvalitet, bredde)	Stort positivt	Høy	Svært stor positiv
Beredskap og motstandskraft	Lite positivt	Middels	Liten positiv
Tromsø som arktisk hovedstad	Middels positivt	Middels	Middels positiv

6. Konsekvenser dersom Kulturkvartalet ikke realiseres

Kulturkvartalet i Tromsø er planlagt som et nytt samlokalisert kulturbygg for Arktisk Filharmoni og Nordnorsk Kunstmuseum, med moderne konsertsaler, utstillingslokaler og felles møteplasser midt i byen. Prosjektet er ment å svare på et dokumentert behov for bedre kulturinfrastruktur, men har også en høy kostnad og krever betydelige offentlige midler.

Dersom Kulturkvartalet ikke realiseres, vil dette ha konsekvenser, sammenlignet med et scenario hvor det realiseres. Dette kan omtales som nullalternativet. Nullalternativet innebærer at Kulturkvartalet ikke bygges. Nedenfor følger en vurdering av hva som kan forventes dersom prosjektet ikke realiseres. Vurderingen omfatter de mest sentrale konsekvensene innen kultur- og samfunnsliv, samt eventuelle positive effekter ved å la være å bygge.

6.1 Konsekvenser for kulturinstitusjoner og kulturliv

Det vil være en rekke konsekvenser for kulturlivet i Tromsø, dersom Kulturkvartalet ikke realiseres. Videre går vi gjennom noen sentrale konsekvenser.

Begrensede utviklingsmuligheter

Uten Kulturkvartalet vil Tromsø fortsatt mangle egnede lokaler for sine ledende kulturinstitusjoner. Dagens bygg tilfredsstiller ikke kravene verken for profesjonelle aktører (Arktisk Filharmoni, Nordnorsk Kunstmuseum) eller for større nasjonale og internasjonale artister. Nordnorsk Kunstmuseum blir værende i sine nåværende lokaler, som er dokumentert for små for både utstillinger, samlingsforvaltning og administrasjon. Uten nybygg vil museet ha begrensede mulighetene til å presentere større utstillinger og ivareta kunsten på en forsvarlig måte. Arktisk Filharmoni vil på sin side fortsatt mangle en konsertsal med tilstrekkelig kapasitet og akustikk i Tromsø. Det eksisterende Kulturhuset i Tromsø oppfyller ikke de nasjonale/ internasjonale standardene som et orkester av Arktisk Filharmonis kaliber trenger. Dette kan hemme filharmoniens kunstneriske utvikling og

muligheten til å sette opp større produksjoner lokalt. Dersom man over tid ikke bedrer deres muligheter til å utvikle seg faglig og ha gode arbeidsvilkår, kan det tenkes at filharmonien reduserer sin tilstedeværelse i Tromsø til fordel for andre byer med bedre forhold.

Kapasitetsmangel og konkurranse om scener

Allerede i dag er det underskudd på egnede scener, øvingslokaler, produksjonsrom og utstillinger i Tromsø (Tromsø kommune, u.å.). Uten det planlagte Kulturkvartalet vil denne kapasitetsmangelen vedvare. Det lokale kulturlivet må fortsatt konkurrere om begrensede arenaer. Det frivillige og frie kulturfeltet i Tromsø kan bli særlig skadelidende dersom det ikke frigjøres nye offentlige arealer; videre utvikling av kulturtilbudet kan stagnere når eksisterende scener er fullbooket. I tillegg tyder erfaringene på at Tromsøs kulturinfrastruktur ikke har holdt tritt med befolkningsveksten de siste 40 årene (Tromsø kommune, u.å.). Nullalternativet innebærer at denne etterslepet ikke rettes opp, og at avstanden mellom Tromsø og andre byer som har investert i moderne kulturbygg vil øke.

Kvalitet og bredde i kulturlivet

Uten nytt bygg vil Tromsø også mangle fasiliteter til visse kunstuttrykk. Per i dag har ingen av byens konsertarenaer tilfredsstillende forhold for sjangre som akustisk musikk, opera, musikkteater eller dans (kilde). Dette begrenser bredden av kulturtilbud som kan produseres eller gjeste byen. For eksempel vil det fortsatt være vanskelig å sette opp fullskala opera eller ballett i Tromsø, grunnet mangel på orkestergrav, sceneteknikk og akustikk tilpasset dette formatet. Dermed kan publikum i regionen gå glipp av en del nasjonale og internasjonale kulturopplevelser dersom Kulturkvartalet ikke blir realisert. Over tid kan dette redusere attraktiviteten for profesjonelle kunstnere som vurderer å bosette seg eller jobbe i byen.

Svekket måloppnåelse av kommunedelplanen for kultur

I kommunedelplanen for kultur 2024-2032 er det første målet styrket kulturell infrastruktur. Dette er en forutsetning for å nå de to andre hovedmålene i planen som omhandler økt deltagelse og mangfold i kulturlivet og attraktivt og relevant kultursentrum i den arktiske regionen (Tromsø kommune, 2024). Realiseringen av Kulturkvartalet er et avgjørende

tiltak for å realisere første målsetning om styrket kulturell infrastruktur i kommunen. Dersom Kulturkvartalet ikke blir realisert, vil dette også ha konsekvenser for måloppnåelsen på de andre hovedmålene. Det vil derfor være mye vanskeligere å nå alle målene i kommunedelplanen for kultur, uten realiseringen av Kulturkvartalet.

6.2 Samfunnsmessig verdi og lokal identitet

Møtearena og inkludering

Et nytt kulturkvartal er tenkt som en lavterskel møteplass og "storstue" for byens innbyggere. Uteblir prosjektet, mister man muligheten til å skape en slik åpen og inkluderende arena i sentrum. En moderne kulturbygning av denne typen kunne tilbudt gratis møteplasser, kafé, foajéområder, mindre scener og spontane kulturaktiviteter tilgjengelig for alle befolkningsgrupper. Dette kan bety færre sosiale møteplasser på tvers av befolkningen og færre arenaer hvor man kan oppleve kunst og kultur i det offentlige rom.

Stedidentitet og stolthet

Kulturkvartalet er planlagt som et arkitektonisk signalbygg. Slike bygg kan styrke byens identitet og innbyggernes stolthet. Harpa-konserthuset i Reykjavík Kilden i Kristiansand og Stormen i Bodø illustrerer dette poenget: Begge er blitt ikoniske kulturbygg som definerer byene sine internasjonalt og fungerer som symboler på kulturell satsing. I Reykjavik har Harpa siden åpningen i 2011 trukket over 10 millioner besøkende og løftet byens status som kulturelle tyngdepunkt i Norden (Henning Larsen, 2019). Dersom Tromsø velger bort Kulturkvartalet, kan det påvirke byens omdømme som kulturell motor i nord.

Karen Kristine Blågestad

Kulturredaktør i Fædrelandsvennen

«Dette er bygget som utløste en av Sørlandets heftigste krangler- Det er umulig å forestille seg Kristiansand uten Kilden i dag»

Foto: Lars Hoen/Fædrelandsvennen

6.3 Byutvikling og regional posisjon

Uteblitt områdeutvikling

Kulturkvartalet skal plasseres i Mack-Østområdet og bidra til utvikling av en helt ny bydel. Bygges det ikke, vil denne helhetlige byutviklingen ikke skje som forespeilet. Man svekker muligheten til å skape et definert kulturstrøk som kunne berike bymiljøet i Tromsø. Likeledes vil planene om samlokalisering med andre sterke kultur og kunnskapsinstitusjoner falle bort, slik at synergiene mellom dem uteblir. Nullalternativet kan dermed føre til at sentrum utvikles mer fragmentert, uten det fokuset på kulturakse man så for seg.

Regional kulturell balanse

Tromsø og Bodø har til nå delt rollen som regionens kulturelle sentrum, men Bodø har med Stormen og andre prosjekter tatt ledelsen på enkelte områder. Uten Kulturkvartalet kan balansen tippe ytterligere mot Bodø/Nordland i nordnorsk kulturliv. Arktisk Filharmonik har delt base mellom Tromsø og Bodø; dersom Tromsø ikke får en fullverdig konsertsal, kan det tenkes at flere prestisjeprosjekter (store konserter, innspillinger, premiereframføringer) legges til Bodø som har infrastrukturen klar. Nordnorsk Kunstmuseum planla nybygg i Tromsø; et nullalternativ kan i verste fall innebære at vekst ambisjonene kanaliseres andre steder fremfor i Tromsø. På lengre sikt kan dette påvirke Tromsøs posisjon som et Nordnorsk tyngdepunkt på kultur.

6.4 Økonomiske og andre effekter ved nullalternativet

Kostnadsbesparelse og økonomisk risiko

Den mest åpenbare fordelen ved å ikke gjennomføre prosjektet er at man unngår den kostnaden og økonomiske risikoen et slikt byggeprosjekt innebærer. Driftskostnader til et stort kulturbygg (strøm, vedlikehold og ansatte) vil heller ikke belaste fremtidige budsjetter. Fra et økonomisk forsiktighetsperspektiv kan nullalternativet dermed fremstå fornuftig og nøkternt. I et slikt scenario kan kommunen i stedet velge å oppgradere eksisterende kulturbygg moderat, eller gi noe økte tilskudd til mindre kulturarenaer spredt i byen.

Det er en forventning om at staten dekker en stor andel av investeringskostnadene av Kulturkvartalet. Dette er et stort investeringsbeløp som staten ikke

vil investere i Tromsø dersom Kulturkvartalet ikke realiseres. For kommunen og byen sin del, vil det si at man går glipp av en mulighet til å gjennomføre en stor investering hvor staten dekker en stor andel dersom dette ikke realiseres.

Alternativ bruk av ressurser

Ressursene til kommunen – både pengene og den administrative oppmerksomheten – som i dag er bundet opp til Kulturkvartalet, kan i nullalternativet omdisponeres til andre tiltak. For kulturfeltet kan dette bety at man satser bredere fremfor å legge "alle eggene i én kurv". Noen kulturaktører har vært bekymret for at et så stort prosjekt vil kannibalisere driftsmidler fra resten av kulturlivet i byen; ved å skrote nybygget unngår man denne faren. Nullalternativet vil i teorien gjøre det lettere å opprettholde eller øke støtten til et mangfold av små og mellomstore kulturtiltak, siden man ikke trenger å spare til drift av et stort nytt bygg.

Samtidig er det i tidligere utredninger påpekt at den største mangelvaren for kulturaktører i kommunen er arealer, ikke økonomisk støtte. Ved å ikke realisere Kulturkvartalet, vil ikke arealene i dagens Kulturhus frigjøres til andre aktører.

Miljø- og kulturminnehensyn

Et positivt aspekt ved å ikke bygge er at man unngår klimafotavtrykket nybygget ville medført. Bygge- og anleggssektoren er en stor kilde til CO₂-utslipp, særlig knyttet til produksjon av stål og betong, og riving av eksisterende strukturer. Med andre ord: status quo belaster ikke miljøet ytterligere. Dette må veies opp mot miljøgevinster ved et nytt bygg (som kunne vært energieffektivt og erstattet mange reiser til andre byer for kulturtilbud), men det er utvilsomt et grønnere kortsiktig valg å la være å bygge.

Samtidig er det sannsynlig at dersom Kulturkvartalet ikke realiseres på den tenkte tomten, vil det bli bygget et annet bygg der i stedet for. Tomten er regulert til blandet formål, bygningsmassen er allerede revet og eieren av tomten vil være fri til å realisere et annet byggeprosjekt på denne tomten som også vil medføre klimagassutslipp.

6.5 Oppsummering

Nullalternativet for Kulturkvartalet i Tromsø fremstår totalt sett som en situasjon der man unngår store utgifter og risiko, men samtidig går glipp av betydelige fordeler for byens kulturliv og samfunn.

På den negative siden vil Tromsø fortsatt slite med utilstrekkelige scener, et museum med for trange

Harpa Concert Hall and Conference Center

«Like a phoenix, the Harpa Concert Hall and Conference Center has become a symbol of the island nation's tourism-fueled recovery from the 2008 national financial crisis.»

Kilde: Henning Larsen.

rammer og fravær av en storsal for konserter og opera. Byen mister muligheten til å bli vertskap for større arrangementer, konferanser og turneer som krever en moderne arena. Videre vil Tromsø få vanskeligere for å hevde seg som kulturhovedstad i nord uten det løftet og den symboleffekten et nytt kulturbygg gir. På den positive siden unngår man økonomisk press i en tid med trange kommunebudsjetter, og man kan prioritere bredere kulturtiltak fremfor et enkelt prestisjeprosjekt

Konklusjon: En nøktern vurdering tilsier at nullalternativet ikke vil være katastrofalt for Tromsøs kulturliv på kort sikt – dagens institusjoner vil fortsette i nåværende lokaler, og byens rike kulturelle scene (festivaler, teater og musikkmiljøer) vil bestå. Imidlertid er de negative konsekvensene tydelige: Tromsø vil trolig sakke akterut i årene fremover når det gjelder kulturinfrastruktur, med vedvarende begrensninger for både profesjonelle og amatører. Ambisjonene om et løft for byens kulturelle status og tilbud for hele befolkningen realiseres ikke. Summen av dette er et tap av muligheter – vanskelig målbare, men reelt merkbare over tid – innen samfunnsliv, identitet, byutvikling og økonomisk verdiskaping knyttet til kultur. Nullalternativet fremstår derfor som et valg om stagnasjon fremfor utvikling på kulturfeltet og mulig stagnasjon på andre områder som reiseliv og opprettholde bosetning i Tromsø, selv om det kortsiktig kan forsvares av hensyn til økonomi og risiko. Myndighetene og byens befolkning må veie disse hensynene opp mot hverandre når de vurderer Kulturkvartalets fremtid.

7. Referanser

- Amnesty International. (2024). Russia 2024. Amnesty Internatioanl. Hentet fra <https://www.amnesty.org/en/location/europe-and-central-asia/eastern-europe-and-central-asia/russia/report-russia/#footnote-russia-2024-en-2-link>
- Arktisk Filharmoni. (2025). *Årsrapport 2024*.
- Ballade.no. (2025, 05. 07). *Orkestrene inn i totalforsvarets tjeneste*. Hentet fra <https://www.ballade.no/musikk-og-politikk/orkestrene-inn-i-totalforsvarets-tjeneste/>
- Clack, T. (2022). Cultural Heritage on the Frontline: the destruction of peoples and identities in war. Expert opinion published by the University of Oxford. Hentet fra <https://www.ox.ac.uk/news/2022-10-04-cultural-heritage-frontline-destruction-peoples-and-identities-war>
- European Commission: Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture, ECORYS and Hammonds, W. (2023). *Culture and Democracy: the evidence—How citizens' participation in cultural activities enhances civic engagement, democracy and social cohesion – Lessons from international research*. Publications Office of the European Union. doi:10.2766/39199
- Freemuse. (2024). *The state of artistic freedom 2024*. Freemuse.
- Giske, H. W. (2024, desember 12). *Folk som deltar i kunst- og kulturaktiviteter, har bedre helse og lever lenger*. Hentet fra NAPHA: <https://napha.no/kunnskapsbasen/27467/folk-som-deltar-i-kunst--og-kulturaktiviteter-har-bedre-helse-og-lever-lenger>
- Guggenheim-Bilbao. (2011). *Study of the Economic Impact of the Activities of the Guggenheim*. Guggenheim-Bilbao.
- Henning Larsen. (2019, 04 15). *How Harpa Concert Hall became the symbol of Iceland's rebirth*. Hentet fra <https://henninglarsen.com/news/harpa-is-the-resurrection-of-iceland#>
- Human Rights Watch. (2024). *Russias legislative minefield - Tripwires for civil society since 2020*. Human Rights Watch.
- Hvinden, B., Hagen, K., Selle, P., Lorentzen, H., Slagsvold, M., Lohrmann, H., . . . Nordlie, M. (2005). *Sosial kapital - Klargjøring av ulike perspektiver, kunnskapsstatus, funn og forskningsbehov, forslag til en videre satsing på forskning om sosial kapital i Norge*. Trondheim: Norges forskningsråd.
- Innovasjon Norge. (2025). *Turistundersøkelsen Årsrapport 2024*.
- itromsø.no. (2020, desember 31). *Misforståelser om nytt konserthus i Tromsø*. Hentet fra <https://www.itromso.no/meninger/i/w8BjEd/misforstaelser-om-nytt-konserthus-i-tromso>
- Jones, S. (2022, oktober 31). Guggenheim effect: how the museum helped transform Bilbao. *The Guardian*. Hentet fra <https://www.theguardian.com/world/2022/oct/31/guggenheim-effect-how-the-museum-helped-transform-bilbao>
- Kasparova, A. (2024). The Silencing of Dissident Artists. Human Rights Watch.
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet. (2021). *Samisk språk, kultur og samfunnsliv*.
- Leontief, W. (1951). The Structure og American Economy, 1919-1939. *Oxford University Press*, s. 144.
- Link Arkitektur. (2023). *Vurdering av kulturell infrastruktur i Tromsø*. Tromsø kommune.
- Meld. St. 23. (2020-2021). *Musea i samfunnet- Tillit, ting og tid*. Kulturdepartementet. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-23-20202021/id2840027/>
- Meld. St. 9. (2024-2025). *Totalberedskapsmeldingen – Forberedt på kriser og krig*. Justis- og beredskapsdepartementet. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-9-20242025/id3082364/>
- Methi, K. (2024, 04 10). *En ny fremtidsfortelling om Tromsø*. Hentet fra Nordnorsk debatt: <https://www.nordnorskdebatt.no/en-ny->

- fremtidsfortelling-om-tromso/o/5-124-303236
- Moore, R. (2017, oktober 01). The Bilbao effect: how Frank Gehry's Guggenheim started a global craze. *The Guardian*. Hentet fra <https://www.theguardian.com/artanddesign/2017/oct/01/bilbao-effect-frank-gehry-guggenheim-global-craze>
- Nasjonalt eksportråd. (2024). *Forslag til nasjonal - Reiseliv*. Til næringsminister Cecilie Myrseth fra Nasjonalt eksportråd.
- Norconsult. (2025). *Skisseprosjektkalkyle Kulturkvartalet i Tromsø*.
- Nærings- og fiskeridepartementet. (2023). Reiseliv blir neste nasjonale eksportsatsning. Nærings- og fiskeridepartementet.
- Oslo Economics. (2021). *Ringvirkninger av en ny batterifabrikk*. Oslo: Oslo Economics.
- Oslo Economics. (2025). *Gevinster ved ny innfart til Tromsø*. Troms fylkeskommune.
- Pinho, M. I., Veludo, S., & Fatima Lambert, M. D. (2023). *Cultural heritage as a target in conflict scenarios*. Conference paper. Conference: European realities - Power : 5th international scientific conference.
- Regjeringen.no. (2024, 02 01). *Statsministeren besøkte Tromsø*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/statministeren-besokte-tromso/id3023766/>
- Roth, A. (2023, november 16). Russian artist jailed for seven years over Ukraine war price tag protest. *The Guardian*. Hentet fra <https://www.theguardian.com/world/2023/nov/16/russian-artist-aleksandra-skochilenko-protested-against-ukraine-war-jailed>
- St. meld. nr 49. (2008-2009). *Framtidas museum- Forvaltning, forskning, formidling, fornying*. Kultur- og kirke departementet. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stmeld-nr-49-2008-2009/id573654/>
- Tawii, C. (2024). *Traveller Segmentation: The Expanding Role of Cultural Explorers in Shaping Global Tourism*. Euromonitor International. Hentet fra <https://www.euromonitor.com/article/traveller-segmentation-the-expanding-role-of-cultural-explorers-in-shaping-global-tourism>
- Tromsø kommune. (2022). *Konseptnotat Tromsø Kulturkvartal*. Tromsø.
- Tromsø kommune. (2024). *Kommunedelplan for kultur 2024-2032*. Tromsø.
- Tromsø kommune. (u.å.). *Kulturkvartalet*. Hentet 09 22, 2025 fra <https://tromso.kommune.no/prosjekter/kulturkvartalet>
- UN. Security Council. (2017). *Resolution 2347 (2017) / adopted by the Security Council at its 7907th meeting, on 24 March 2017*. United Nations Digital Library. Hentet fra <https://digitallibrary.un.org/record/862506?ln=en&v=pdf#files>

A decorative diagonal line runs from the top-left corner towards the bottom-right corner, separating a light blue triangular area from a white area.

oslo**economics**

www.osloeconomics.no

E-post og telefon:
post@osloeconomics.no
+47 21 99 28 00

Besøksadresse:
Klingenberggata 7A
0161 Oslo

Postadresse:
Postboks 1562 Vika
0118 Oslo